

Dibəð bennémè Isəbu məkətimè

¹ Uusi èi miəke nke onìti mǎu do bomè kòo yètìrì tu Isəbu kè de kóo nìti ntú wèè dǎdǎri Kuyie ndómè, ke wetí, ke dé Kuyie, ke yennínè omáà mɛyɛi.

² Kòo pèité initidabí iyiekè initipobí itǎāti,

³ kém̄m̄ake ipe sikəupísiyiekè (7000), yòyóbè sikəupísitǎāti (3000), inaàdǎdǎriyì idéi idéi sikəusìnùmmù (500), sǎmmarímúbè sikəusìnùmmù (500) bá o tǎmbè í ndò nkaà nkédeè. O yètìrì do feímu ke pēnkù benitibè bəmou, diyie yìèní kèè bíékè kəbe kpeye.

⁴ Kòo kó bedapàmbè nhǎǎ yebaa nke firì betəbè cǎi, ke níi yúní be tǎbè betǎāti kè bèe wēnné kédi dibanni.

⁵ Kè bè baá nhòmǎu cǎtè kè dibanni dèè, Isəbuu duó nkè bèe tínní kòo bè dǎdǎ mɛwénkùmè kó ikúó, kè bè nyié nkè dèe wenté kòo pike yè dikūnweñni sèi kéféuté bá wèè yuu ñnkè feǎfe kétuo, ke náá nke tú kè dè yèmmè m bí bo ndòdò mɛyɛi nyoo bè sǎǎ nKuyie nnè be yèmmè miəke. Isəbu do mɛ ndǎəri sǎǎ.

⁶ Kè diyie marì né mbo kè Kuyie ntǎrè ntíkú ti Yiè nKuyie mborè, kè dibəð múnkɛɛ kətoo be cuokè.

⁷ Kè ti Yiè nKuyie ndi beke ke dò: A boní de? Kè ò dǎi ò tǎnné ke dò: N firíní ketenkè nke ke ceñtì ceñtì.

⁸ Kè ti Yiè nKuyie ndi nàké ke dò: A yé n kóo tǎnti Isəbu kpéínáà? Òmǎu í bo ketenkè ñnkè koò dònne, ke dǎəri n dómè, ke wetí, ke dé mí nKuyie, ke yennínè omáà mɛyɛi.

⁹ Kè dibəð tǎnné ti Yiè nKuyie nke dò: Isəbu sǎñté ke da démaà?

10 Dè í tú a ò kǎnkému, we nè o cǐètè nè o kperε demouà? Kàa kó mesàà nhò bonè kòò dǎ̀̀̀ri dè̀̀̀ kó dimàà yíè nkòo piè̀̀̀ti pè̀̀̀i kè̀̀̀píenke ketenkè kemouà?

11 Mu nyoute a nò̀̀̀tè kénampε o kperε, n yému ke dò nhò bo da cǎ̀̀̀ kè̀̀̀ dè̀̀̀ nfeío.

12 Kè ti Yiè nKuyie nnáké dibò̀̀̀ ke dò̀̀̀: O kperε kó dimàà n dè̀̀̀ nda duóm̃mu, a né báá ò kǎ̀̀̀kè̀̀̀ o móm̃mu.

Mè̀̀mε kè̀̀̀ dibò̀̀̀ íte ti Yiè nKuyie mborè̀̀̀.

13 Diyiè mari ke s̃́ nyIsɔbu kó bedapàmbè nè o kó besapàmbè bè bo o kóo po cǐètè ke yo ndibanni.

14 Kè ditṑ̀̀ñni mari tuòkení Isɔbu borè ke dò̀̀̀: Inà̀̀̀ke do duóm̃mu kè̀̀̀ sǎmmarímúbè cè̀̀̀nti i borè ke diiti,

15 kè̀̀̀ Sabaa èi kò̀̀̀be kò̀̀̀tení ke ti do ke fié a tǎmbè ke fiè̀̀̀te inà̀̀̀ke, kè̀̀̀ m̃i mǎ̀̀̀a yenté ke kò̀̀̀tení ke bo da náké.

16 Ò kpaá ke me nnáá nkòo tò̀̀̀u tò̀̀̀kení ke dò̀̀̀: Fetaafè feè pεε, kè̀̀̀ fe kó muhǎ̀̀̀ ncutení keĩnkè ke cò̀̀̀uté ipe nè i cǎ̀̀̀mbe ke bè kù̀̀̀, kè̀̀̀ m̃i mǎ̀̀̀a yenté ke kò̀̀̀tení ke bo ti nda náké.

17 O nù̀̀̀ í do ketenkè kò̀̀̀o tò̀̀̀u tò̀̀̀kení ke dò̀̀̀: Kandee èi kò̀̀̀be beè kò̀̀̀tení titṑ̀̀nti titǎ̀̀̀ti ke ti do ke fè̀̀̀ke ti yò̀̀̀yò̀̀̀bè, ke fié betǎmbè kè̀̀̀ m̃i mǎ̀̀̀a yenté ke kò̀̀̀tení ke bo da náké.

18 Ò kpaá ke me nnáá nkòo tò̀̀̀u tò̀̀̀kení ke dò̀̀̀: A kó bedapàmbè nè a kó besapàmbè beè tikú be kóo po cǐètè ke yo ndibanni,

¹⁹ kè kuyaaakù makù ìténí dikpáà tɛdɔntɛ bíékè, kɛ sàntɛ tɛɕfɛ̀tɛ̀ kentímè mɛnàà, kè tɛ̀ do kɛ̀ bè yàkɛ̀ kè bè kú, kè mǐ̀ yenté m máà kɛ̀ kòtɛní kɛ̀ bo da náké.

²⁰ Dɛ̀ mǎnnì kè Isɔbuu ìténí, kékɛ̀tɛ̀ o yaàbòrì kékúó o yùtì kédoroo ketenkè kénínkú késínnɔ̀,

²¹ kébéí nkè dò:
N yènní n yò pɔ̀utì ntetìrì ndi,
kɛ̀ yó nkũnti n tetìrì,
n Yìè nKuyie nkuù ò duó nkè kuù wɛ̀tɛ̀ kɛ̀ ɔ̀utɛ̀,
ku yètìrì ndɛ̀u.

²² Demɔ̀u dɛ̀ miɛ̀kɛ̀ Isɔbu í nyetɛ̀, ò í nnàké ti Yìè nKuyie tiyɛiti matì.

2

Dibɔ̀dò bennémè Isɔbu kucɛ̀ mɛ̀dérímè

¹ Diyìè mari kè Kuyie ntòrè tó tí nti Yìè nKuyie mborè, kè dibɔ̀dò múnkɛ̀ ɔ̀tɔo bɛ̀ cuokè kɛ̀ cómmú ti Yìè nKuyie nyìkè.

² Kè ti Yìè nKuyie ndì beke kɛ̀ dò: A boní dɛ̀? Kè dibɔ̀dò kù tɛ̀nné kɛ̀ dò: N firíní ketenkè nke kɛ̀ ɛ̀ntì ɛ̀ntì.

³ Kè ti Yìè nKuyie mbekɛ̀ dibɔ̀dò kɛ̀ dò: A yé n kóo tɔ̀ntì Isɔbu kpéínáà? Òmòù í bo ketenkè ìnkè wèè ò dònɛ̀, ò d̀ò̀rimu n dómè kɛ̀ n dé mí nKuyie, kɛ̀ yennínè omáà mɛ̀yɛi. Ò fiíkúmu kɛ̀ wetí kàa ò tèm̀m̀u kɛ̀ d́ nh ò d̀ò̀d̀ mɛ̀yɛi ndetètìrè.

⁴ Kè dibɔ̀dò d̀ò̀: Onìtì k̀òntì tu o k̀òntì nti, onìtì m̀òkɛ̀ d̀è demɔ̀u ò bo d̀è duóm̀mu o fòm̀mu kpéi.

⁵ Youtɛ̀ a nòutè kénampɛ̀ o k̀òntì, n yé̀mu kɛ̀ d̀ò̀ nhò bo da ɕ̀ò kè d̀è nfeíó.

6 Kè ti Yiè nKuyie nnáké dibɔ̀ò ke d̀ò: N wè nda duóm̄mu, a né báá kááké o fòm̄mu.

7 Kè dibɔ̀ò íté ti Yiè nKuyie mborè, kékɔte kéúte Isɔbu yemuɔ nyonkuye, kétúóté o naàcèi kénto kétuɔkenè o yuu ñnkòo.

8 Kè Isɔbuu waá nditántènyã̀, kénkpɛũ̀nè omáà ke kari mutápeí mmièke.

9 Kòo pokùu ò nàké ke d̀ò: A kpaá wetímaà? Cɔ̄ Kuyie nkékú.

10 Kè Isɔbuu ò tɛ̀nné ke d̀ò: Dè dòm̄me kàa nàà nke d̀ò nwèè yèmmè í bo? Tí cɔ̀ú Kuyie mborè mesáà nke báá cɔ̀uté meyeinaà?

Demou de mièke Isɔbu nùu í nhò yeténè.

Isɔbu népobè bètããti kàtemè o d̄umu

11 Kè Isɔbu népobè bètããtii keè meyi m̄mè ò t̀ùkení kèíté bá wè o eì ke bo ò d̄ou. Edifasi Temmaa eì kou do nwe nè Bididaa Suaa eì kou, nè Sofaa Naama eì kou kè bèe wɛ̀nné kékɔte ke bo ò toténè meyeñcaàrìmè kòò bàntènè o sémmè mièke.

12 Kè bè nkpaá díetiri kèwénté kòò yà, bè í nna kòò banté kètiité yedabùò kékèrí be yaàbòrè kèpuo mbe màà mutáá,

13 kèkaroo ketenkè o borè kénkari ke d̀ò yewe yèyiekè deyènnè dèyiekè bá be kòò m̄ou í nna kèaate o nùu kébéi ntìmatì, ke yé̀ bè yàmè kuyonku ò deuté mèè botí.

ISɔBU NE O NEPOBE BE NÀÁMME

3

Isɔbu demmè mufòmmu (3-31)

¹ Kè Isɔbuu cãõ o peitéyiè,

² kébéi nke dò:

³ Bè m peité d̀̀i yiè, de kó diyè d̀̀i feti,
nè keyènkè kèè yĩ bè còuté denitidabire pòuti kèè feti!

⁴ De kó diyè ntú dibiinnì kperi,

Kuyie nha borè kèĩnkè,

a bá ndake de kó diyè kpeti,

a báá míité di ìnkè a wenniku!

⁵ Kudònkùu d̀̀i dàtinné ku kó dibiinnì,

yewetisùò mbo di ìnkè

kè kupàkù nd̀̀i dàátí kè kufõwaá nd̀̀i bo!

⁶ De kó keyènkè kupàkù dièkùu kè dàtinné,

bè báá kaa nde kó keyènkè dibenni kó yewe mièkè,

de kó keyènkè bá nkòké betààbè kó yewe mièkè!

⁷ De kó keyènkè naá ntehãũnte,

bè báá keè diwèi kó teyítè de kó keyènkè!

⁸ De kó keyènkè bèè kè fietí benitinòmbè

kè bèè kè bonté kusĩnkù!

Bèè kè fietí bewaàdààbè, kè bèè kè maánko!

⁹ Siwãã s̀̀i ãõ yènnì diúríkèpànnì s̀̀i sòute,

kè kè mbaa kuwenniku kémónté,

kè báá yà diyè yètini dè!

¹⁰ Kè yé de kó keyènkè í kpetínnémè n yõ pòuti,

kè í ñ fũnnè mesémmè dièmè!

¹¹ Ba nte kè n yí ku n yõ pòuti mièkè?

Ba nte kè nyí ku n yènnì d̀̀i m̀̀nnì?

¹² Ba nte kè bè n ceé n yetini d̀̀i m̀̀nnì?

Dè dòmme kè bè n yáá ndi miè?

13 Nè yíe n na ndúmu béu,
nè miè n do dúmu ke ompu.

14 Ke na nwéñnè bekpààtìbè nè bèè baké kutenkù,
bèè maà sikpààtìcēĩ kè sì naá nyedobuò.

15 N na mbonè sikpààtìbí nsi,
sì do mọke meso,
sì do piaku timátì péítì si cēĩ.

16 Yoo bè pánkè na nni ncùu kè m bá mbo,
n na nke nsəroo ibí ì í yà diyìè ì kōme.

17 De bíkè beyeibe í kè dđri be tōmmú,
bèè wērímu dèè bè ãã ké nhom̀pè.

18 Tikpetíntì ke nhompu,
bè ténke í kè yo wèè bè bàa o kó fepíèfè.

19 De bíkè bè í baàtì bèè tu bedièbè nè bèè tu
besám̀pòbè,

tidaatì yembè ténke í tì baké.

20 Ba nte kè Kuyie nhõõ dennení wèè yó nféũrì?
Ba nte kè Kuyie nhõõ duó mmufòmmu wèè yo nyo
mmesém̀mè?

21 Wèè ã mbaa mukũũ mbá mù í tuàkùní,
wèè ã nyáá mmukũũ mbè yàámmè tikpàtì.

22 Kòò bo nsó nhò kè bo diwèi bo ò kùò,
kòò do mpèté kufōtì dè na nhò naati,

23 wèè í wúó nhò kèrí dè
kè Kuyie nhò peri tipítì timəu

24 Mí nkó mudii né tú fekũũfè,
kè n nənniəti pũđ mməniə ntēmè.

25 N cokù tì tiì n tuàkùní,
n dé tì tiì né m bonè.

26 Kari só í bo, meom̀pùmè í bo,

diwèì í bo,
meháárìmè mǎà mèè né m bonè.

4

Edifasi nàké tì Isɔbu

¹ Kè Edifasi Temaa èi kou nyóó béinnè Isɔbu kòo nùù dò:

² Kè ti sàà yě nti bo da béinnè dè mè nda bimè dè báá da yonkaà?

Ti me nyí yóó na kénčíéké

³ Fǎ́ nwèè do duù mbenitibè itié,
fǎ́ nwèè do teénnè bèè baà mbèitè ke bè kpénkùnkò,

⁴ fǎ́ nwèè náàntì do ínkò bèè do,
fǎ́ nwèè do kpénkùnkò bèè kǎntì bèitè.

⁵ Di mmònnì kàa kó dimònnì tùùke kàa yèmmè cààrè.

Kuyèíku kuù da do ke da auté.

⁶ A baà yě nha dé Kuyie nku ke fũũkú kuù ìnkàà?
A mè nwetímèmu ke ìkú kuù ìnkè a bá nkù bùsá?

⁷ Totí a yèmmè, a yà diyie mari wèè í mǎke meyei
nkòò fěũràà?

Yáà a yà benitisààbè kǎ ndè?

⁸ Mí nyé ke do mbèè kuuti meyei
ke buòtì mesémmè betòbè kpéí bèè mè kǎũ.

⁹ Kuyie nhǎǎ fuute muyaá kè bèè kú
ku ònnì kó muyaá nhǎǎ be nneinè.

¹⁰ Dicìrìcìrì kó fekontifè nè dimannì kó fěũntifè
Kuyie nkuù ò nte kè dèe cíéké.

Kuù bàkíí yecìrìcìrìpàà nkó yenì.

¹¹ Dicìrìcìrì òs mǎntému dì bo pǐ ndè kécááké kékú,
kè yecìrìcìrìbèe cíété.

12 Tináaàntì matì tiì bàhíné ke yě nkāāroo
kè n kèè ti kó kunampoo.

13 Keyènkè mǎnnì ndi iyèntotí òò tuakenímè onìtì kè
tidòuntì ò sǎhíké.

Benìtibè nuò ncēēke diì mǎnnì,

14 de mǎnnì ndi kufōwáá nni mpírmè kè n kpeute,
kè n kũò bǎóté bǎóté.

15 Kè muyaá mmamùu pēētóo n yìkè
kè n kǎntì yě nyúdùdù.

16 Kòò mǎu dè bo m me nyí na koò banté.

Kè n né nwúó nho fènkù n yìkè kékeè feyíèfè kè fè
tu:

17 Onìtì bo na ke dà ò wenni Kuyie n yìkàà?

Onìtì bo na kénáké wèè ò dàò ke dà ò do nséià?

18 Kuyie nkunku í tǎ ku kó betǎmbè

ku tǎrè yie tú ku tǎrè ke í kpa meyei!

Kè nii benìtibè beè né bo nwennaà?

19 Bembè beè taà titátì miéke, ke ã mutáá mmieke
bè òò yète bè temíétè kǎme.

20 Bèè òò yènnì dikũnwehì kè de nyóó yí kuyuoku
kè bè í kpaá

bèè òò kú kè bè keté ke bá ndake.

21 Bèè òò òò tǎte kè bèè do,
ke kú bá mecìi nyí bè sànnè.

5

1 Tũ n kuó kè nsà kòò mǎu bo da teennè!
Kuyie ntǎnnì òndi ndi a yóó kuónnèmè?

2 Kunaupíe kuù kòù kuyeìnkù,
kè tiyantitì kòù kudiènkù.

3 N yàmu kuyeìnkù kperè yíé ndè,
kè dè nyóó yíé kè ku cǐètè naá ntidobontì.

⁴ Kɛ ku bɛ dɛtɛnɛ mɛdɛɛtɛmɛ
kɛ bɛ nyɛ bekunɛ bɑ ɔmɔu ɪ ɪ kɔnmɛ.

⁵ Kɛ bekɔmbɛ bɛɛ di ku diiti,
bɛ bo kɛtɛ tipɔti kɔ kuperɪ kɛtɑ kɛ tɪ tɔtɛ.
Bɛɛ yɑɑ ntiqpɑti bɛɛ tɔtɛ kɔ mɑkɛ dɛ.

⁶ Mɛyɛi nyɛ yɛni mutɑɑ mmiɛkɛ,
mɛfɛtɛmɛ mɛ nyɛ bonɪ ketenkɛ.

⁷ Onɪti bo kɛ bo fɛtɛmu,
ihɑɛpɛmɛpɛri ɔɔ tɛtɛmɛ kɛpuu.

⁸ Kɛ n do ndɑ tɔ, n na nkɔnnɛ Kuyie nku,
n na nku nakɛ m mɑkɛ tɪ.

⁹ Kɔ dɔɔri dɛ dɛumu dɛ ɪ dɔ nna kɛbantɛ,
ku diɛti ɪ dɔ nkɑɑ nkɛdɛɛ.

¹⁰ Kuɔ ɔɔ cɔɔnnɪ fɛtɑɑfɛ ketenkɛ ɪnkɛ,
kuɔ duɔnnɪ mɛniɛ ndrɛpɑɑ mmiɛkɛ,

¹¹ kuɔ ɔɔ dɛɛ mbɛɛ do bo dɛ fɔɔ
kuɔ ɔɔ dɛɛtɛ bɛɛ kuɔ.

¹² Kuɔ ɔɔ cɑkɛ mɛciɪ nyɛmbɛ do dɔ kɛdɔɔ tɪ
kɛduɔ nkɛ bɛɛ yɛkɛ bɛ dɔ kɛdɔɔ tɪ.

¹³ Kuɔ duɔ nkɛ mɛciɪ nyɛmbɛ ciɪ mbɛ pɪɪ,
kɛ bɛ tiɛ mɛciɪ nkɛpɛyi yɛ dɛtɛtɪrɛ.

¹⁴ Kɛ dɛ bɛ dɔ ndibɪinnɪ kuyie ncuokɛ,
kɛ bɛ ɑɑ nkuyie ncuokɛ kɛ dɔ ndɛ tu kɛyɛnkɛ.

¹⁵ Kuyie nkuu mɛ nhɔɔ dɛɛtɛmu ɔsɛnnɪwɛ,
kɛ nhɔ kɑnkɛ disɪɛ dɪɪ yɛni bɛ nɔ miɛkɛ.

Kɔdɔ fiɛtɛ bekɛpɛrɪbɛ nɔu miɛkɛ.

¹⁶ Oɛɪri yɛ mɑkɛmu ɔ ɪkɔ tɪ ɪnkɛ.
Oyɛiwe yɛ nɔu bɑɑ tɑutɛ.

¹⁷ Dɛ nnaati tɔnkɛ Kuyie nyɔɔ nwɛɛ to,

Isəbu a báá senkèrì muwērimú muməu yiè nda tié nti.

18 Kε yé kuù ã̃ kəutemè kè kuù taa,
kuù ã̃ poté kè kuù miékunnε.

19 Kù yó nda deerímu nè meyi,
meyei mmamè báá da ninte.

20 Kè dikònni tanní kù da deeté bá a báá kú,
kè mudoò me ntanní kù da deeténè kukpàriseú,

21 Kù yóó nda kánkəmu tináãyeyiti tì puoti didàù
kōme,

kè beyeibe di do, a bá nyĩ̀kù.

22 Kè mudoò tanní yoo dikònni f̃́ nní ndaú,
kè dep̃imp̃innè tanní kuf̃ɔwaá mbá nda bo.

23 Bè bəmmù yèè tárè a paku mieke yè bá ncaàri a
diiti,

dep̃imp̃innè me mbá nda kəónnè.

24 Kunaatí yó mbomu a c̃f̃ètè mieke,

kàa siéké a naabaakèrì a òf̃è mafè bá nkpa.

25 A yaàbí yóó sũ̃mmu,

a yoo yèmu yepàà kè yèe siku kénsũ ke dò ntimúti
dòmmè.

26 A yóó ntati a f̃̃ti ke sànnèmu a we.

Tidiiti ã̃ tuəkemè ti m̀nni kébi kè bèe tì dèite.

27 Ti ya t̃inti memme, tì tu timómm̃nti nti,
nti p̃̃ mmesàà kè tì da duó nyitié.

6

Isəbu t̃énné tì Edifasi

¹ Kè Isəbuu béi nke dò:

² Kε dò nkè bè do bàte n kó meháárìmè,

kè bè bo benné n sémmè tebiètè

³ Με cέέκù bo pḗḗtè dà mèèrì nùù kó mubirímú kó
kucέέκù,

dèè te kè n nàá nke í yé n yḗ mmù.

⁴ Kuyie mmuwḗrímú muməu yìè nkó ipie nyii ñ
tùḗti

kè ì dōmmè ta m miεke.

Dekōmbòdorikpεε Kuyie nduònní dè deməu duò n
yĩnkè nke behāãpòmbè kōme.

⁵ Sāmmarímú bo nwúó ntimúsùùti o ìikè
kéncómmú ke kuònnàà?

Yáà fεnààfè bo nwúó ntimúti kéncómmú ke kuò nnè
dikònnàà?

⁶ We mbo na kédi desεεε dèè í ā mukókúó?

Kunaatí bomu mekoyennətime mepéimè miεkaà?

⁷ N do ɔɔ í ndó kédéúté dè,

dèè né tú n kó mudii kè n dè pè mmediè.

⁸ Kè Kuyie ndo bo yie nkédòò n kù beke ti,

kè kù do yie nkédòò mbaa ti.

⁹ Kè Kuyie ndo bo yie nké n yḗte,

kù na nyòute ku nùùtè ké n deè.

¹⁰ Dè na nni mbàñtè,

diwèi na nni nkùò bá nè n fḗùtímè í me ndeumè,

kè m mu n yí yete Kuyie nkùù dò mpáíi ku náañti.

¹¹ N wḗrímú tú ɔmmu kè m bo nsóké ke baa?

N yó nsóké ke baa ba m me nkumèmu ke dèè?

¹² N kpeñni ditári kōme mmaà?

Yáà n kǎnti kpeñnimu disəwũḗ kōme?

¹³ N kó meteèmmè kpεε náá mpúti nweà?

N ténke í mōke dipĩnkèrì maràà?

- 14 Wèè fěũrì ò dò nho népobè nhò dómu,
 bá kòò ténke í dé muwērímú muməu yiè nwe.
- 15 N népobè n yóumu dikonda kó meniè nhõ yĩmè,
 kukó nkùù kó meniè nyí karì me kōmè.
- 16 Fetaafè ãñ ni diyõð kè menésĩmmè mèè kù ta
 kè mupãã mboomu ndáátí.
- 17 Kè kuyiìnkù yènní kùu kũũ,
 kè diyìè nàáté kùu kpeío dende bàmbà.
- 18 Kè bekātìpotambèè yóu be ce ké ndè daurí ke kù tũ,
 ke deètì dikpàà tedəntè ke yàa fetinè.
- 19 Temaà èi kó bepotambè do i mbúó
 Sebaa èi kó bepotambè do ìkú ìi ìnkè.
- 20 Kè be yèmmè cààrè nè ikó mbè do tã ì,
 bè tùðkoo diì m̀nǹǹǹ bè í yà bè do d́ d̀, kè d̀èè bè di.
- 21 Di kperè me ndo nnè mí,
 di yà t̀ì n t̀ù̀kení kè di k̀m̀b̀ù̀t̀ì t̀ì do,
 kè kuf̀waaá ndi p̄i.
- 22 N di m̀əmu kè n tu di m p̄a d̀əmaràà?
 N yè mmu di ńóté d̀əmarè di kp̀t̀ì mièke ké m p̄ãð?
- 23 N yè mmu di n deeténè n dootitəbàà?
 N yĩmu dí n fietè beyeibe nəu mièkaà?
- 24 N wénk̀nnè ti, n yóó yĩmu nyúóó,
 n nákénnè m béi ntì ke yeté.
- 25 Tináàntì t̀ì tu tiḿmməntì t̀ì í k̀ò̀r̀ì
 di n wátìrì ìì wátii tukúnè ba?
- 26 Di n wátìrì ònti ìnkè?
 Di wúó n náàntì kè t̀ì dò nkuyaakù nku mí
 nhosénniwèà?
- 27 Di í yóó yetè di bo tãámè tété deciribire kpéi,
 di í yĩ̀ke di bo fítémè di népo.

28 Wēētenèní m bíékè di mmònni
m bo na kénáké siyáàbìsì di ììkàà?

29 Yóunè di bo nni mbekùnèmè,
dònnè dèè wetí,
mî kpaá ke tú onatì.

30 Siyáàbìsì bomu n nùù miēkaà?
Yàà n nónḍenḍè í baàtì tiyeiti?

7

Isəbu seimmè Kuyie

1 Onitì kó mufòmmu dònnè kuhāāpònkù kōmu mmu
ketenkè ìnkè,
ke dònnè wèè pî mmutōnyonkumu.

2 Ke do nkudaakù ò nyemè Kuyie ke yáá mmēdēè,
otōntì ò mbaa mēè botí tiyeti.

3 Mí nkperè n yau dè betāābè bēḡu dēè tu
mēyēñcaàrìmè,
m baa né wentí ke wuommu nè kuyonku deyēnnè
dēḡu.

4 Nh ò nyóó duó ke tú dèè cārike kéwentému
kè ò duó dè nni nkóōnnè kè dè yàa wenténko.

5 Yēbiè yēè ta n kōntì kè ò dàátí yemānkpērè,
ke puòtì kè mēmótímè yìè.

6 N we firì ke pēētému tēyaàdùḍdabēetè,
yè pēnkému n ténke í baa mùmamù.

7 Kuyie nha yému ke dò n fòmmu tú kuyaakù nku,
n yí kpaá ke bo yà metuò mmamè.

8 Fó nwèè nḍnḍè bo n yīnkè a ténke í yó n yà,
a bo nyóó wénté ketenkè ke bá n yà.

9 Diwetirì òḡ yentémè kédeè,
wèè ta kudōnkù o kperè mē ndò, ò í wētíní.

10 Ò ténke í wētíní o cǐtètè,
o cǐtètè ténke báá ò yà bitì.

11 Dèè te kè n yí yóó yóu m bo nnáámmè
m bo meyeñcaàrìmè miéke nke, ke yó nnáá,
n yó nsáútínèmu n kó mesémmè n yo mmè.

12 N túmu dàméèràà?

Yàa n túmu dàméèrì kó musĩmmù?
kàa waá mbebarìbè ke m bannè?

13 Nh ̄ nyóó duó kètú m bo om̀pèmu,
kè n d́ou yaate n sáútìi.

14 De m̀nnì kàa né n duənní tidəuntì tìi nh ǎǎ
kufəwáá,

Mebenkùmè mèè donnìnko n kōmbùàtì.

15 Kuyie nkàa p̀anke do n yĩeo dè nni ntəũ,

kè n do ku dè ntəũnè tikóũtì tikóũtì tii.

16 N cǐtirimu n yí yó nfòu kémənte

n yóu, ke yé n fòmmu dònèmmè kuyaakù nku.

17 Onìtì tu we ke dò nhá ndake o kpéí?

Kàa yèmmè mbo o ìnkè?

18 Kàa ò sèú yekūnwerè yeməu,

koò yàú yemàrè yeməu.

19 Dè yó nkááké de kàa yóu a bo nni ntāmè fenònfè?

A bá n yóu kè m maá n nóntəũtàà?

20 Bá kè n cààrèmu dè bo da dəð ba f́ nwèè paké
benitìbè?

Dè dòmmè kàa yēĩti timəu duò n yĩnkè?

Ba nte kàa nh òunè?

21 Ba nte kàa báá minné ké n cǐé n yei?

N yóó ta ketenkè nke kàa n wammú kémónté.

8

Suaa eì kou Bididaa béi ntì

¹ Kè Bididaa Suaa eì kou béi nke dò:

² Dè yó nkááké de kàa yóu a bo nnáámmè tìi mbotí? Òmmònnì ndi a náàntì yóó yóumè ti bo nyiènímè kuyaaakperíkù kōmè?

³ Kuyie mbo na kédì onìtì muwēríímáà? Muwēríímú mumòu yiè mbo dɔ̀ò dèè í síéà?

⁴ A nyé ke dò nha bí d̀ò̀ mèyeyi mme, dèè te kè kù bè yietí be yei mmànnè tìi yeti.

⁵ Kè f̀ó nkó f̀eǹnf̀è bo ku bíékè, kàa kù bàá kunku muwēríímú mumòu yiè,

⁶ Kàa tu onitisà̀u ke wetí, de m̀nnì kù yóó ndakemu a kpéí, ké da cónné a f̀t̀ìr̀ì só.

⁷ A borime meketimè yó ntú mesám̀p̀ómè mme. Medérimè yóó mè deuténèmu mediè.

⁸ Beke bèè do bo nè dim̀nnì kè bè da náké, kénté mesà̀a nkè bè da náké be yembè do yé̀ dè.

⁹ Ke yé̀ ti túmè wenke k̀obe mbe ti í yé̀ dèmarè. Onìtì f̀òmmu d̀onnè medéè mme ke p̀enké ketenkè ìnkè.

¹⁰ Bembè bo na ke da náké, bè yóó da tiémmu tìi bo be yèmmè mièke, bè yè̀ tì.

¹¹ Tipèntì yìèmu meniè nyí borà̀a? Yáà tità̀t̀ì yìèmu kbooku kpa dè?

¹² Tì ã ndò nsùdò nwe nè mupóó mbè tì k̀ũ̀ d̀ì m̀nnì, kè meniè mme ndèè tì kpeíomu kè titieti tetì nkpaá ke sũ.

13 Onitì wèè í yé Kuyie nhò kperε ð mme ndò,
oyeiwe ìkú dèè ìnkè ðð me ndentènè.

14 Ò do baa dè dèumu,
kòo do ìkú tì ìnkè cīte tinátì dòmme.

15 Kòò ní pī nho cīètè kè tèε sāntè,
kòò pī nkumarí kùu do.

16 Ò dònne mutie mmu mùù sèmmè sū,
kè mù kòtírí bá kè kuyie ncòú,
mu pàà nní nsenti kèpité mù còmmú dè.

17 Kè mucīē nta késεu nyetárè,
kéta kéfũũkú yetárè mieke.

18 Kè bè mù uuté dende bàmbà
mu fòtìrì mù nenni ke dò: N yí da yé bitì.

19 Mù do fòù ke yo ndiì wèi de nkááké,
kè mutēmùu ye mù do cómmú kèè tenkè ìnkè.

20 Kuyie nhò ð í ndootóo wèè wetí bitì,
kù me nhò ð í nyóu kè wèè dòòri meyei nkòo kperε
nyíé.

21 A wēti ke bo daámu bàmbà,
fēentifè yetínímu a nùù mieke.

22 Bèè da ní nyifei yóó bè pīrīmu
beyeiβε kó sicēī í yó nkpaá bo.

9

Isəbu tēhné tì Bididaa

¹ Kè Isəbuu bēi nke dò:

² Mómumu, n yému ke dò ndè me ndò.
Onitì bo yīme ke dò ò wenni Kuyie nyìkè?

³ Kòò dó kēsenninè Kuyie
kè kù ò beke yetannò tekəupítè (1000),

ò báá na ké kù tḗnné bá ditannùù dimáà.

⁴ Kuyie nciimu ke wè̄te ke kpeh̄nì,
we mbo na kécómmú ké kù bàao káyè detetirè?

⁵ Kuù ã̄ tuo nyetārè,

bá yè bá nyé kuù miεke yènnímè kè kù nampe.

⁶ Kuù ã̄ sántè ketenkè tàrì,
kè ke s̄nhkèε meèrè.

⁷ Kuù ã̄ péi ndiyiè kè dì báá yènnì,
kuù cànnε siwãã.

⁸ Kuù pité tiwetì ku máà,

kuù cèntì dàméèrì kó meniε nyĩnkè.

⁹ Kuù d̄d̄ mukorimu nè mu dàkè
kuù ã̄nné siwãã sibotí sibotí.

¹⁰ Kù d̄d̄rì dè deumu dè í d̄ò nkéna kébanté,
ku dièti í d̄ò nkaà nkédeè.

¹¹ Kè kù p̄enké n yìkè nyí yóó kù yà,
kè kù n d̄innénè mbáá kù yà.

¹² Kè kù p̄i nkε kérínè we mbo fietε?

Yáà we mbo kù beke kétú: A d̄ari ba?

¹³ Kè ku miεke peike wèè bo kè cònné ò í bo,
bá dàméèrì kó musĩmmù mù báá na ké kù bàao.

¹⁴ Mí nné bo kù tḗnné ònti?

M bo kù sei nh̄nti ìnkè?

¹⁵ Bá kè n naati n yí m̄ake m bo kù tḗnné tì,
m petinke bo kù m̄o meçĩmmè mme kunku n kóo
beéntì.

¹⁶ Bá kè n kù yu kè kù yie n yí yóó n tá,
ke d̄ò nkù kèè n tammè.

¹⁷ Kuù m puotì kuyaaakperíkù k̄mε,
ke n s̄arì tiyē̄iti s̄áà detetirè kpéí.

18 Kù ãã í nni nyóu kè n wei,
kù n dií nke n dií mmesémmè mme.

19 Kè dè tu muwḗrímú mmu kuù kpeń̀nì,
kè dè tu tibeéntì nti we mbo dáátí kè kù yu tibeéntì?

20 Bá kè n kp̄eti keté ke nù nnaati kù bo tì s̄ĩnkùnne,
kè n d̀̀̀rri kù d́ m̀̀ kù bo yĩ n tú oyeiwe.

21 N d̀̀̀ri kù d́m̀̀àà? M b́áá na kényé.

N demmu mufòmmu.

22 Dem̀̀u dem̀̀áá ndi mí n kp̄éi deé te kè n tu,
kù k̀̀̀m̀̀è osà̀̀wè kù me nk̀̀̀ù oyeiwe.

23 Kè kuyḗĩku makù donní ke k̀̀̀ù benitisà̀̀bè,
Kuyie nh̄o ndaúmu.

24 Kuù duó nhoyeiwe ketenkè k̀̀̀ò kè baké,
kuù k̄́á m̀̀bebeémbè ì̀̀kè,
kè dè í tú kunku we nni we náké?

25 N kó ye we c̄̄ar̄̄ike ke p̄̄ētóomu wèè nò mmuceé
nho k̄̄me,

yè c̄̄ar̄̄ike ke p̄̄ētému bá n yí di diwè̀̀̀ marì.

26 Yè nùóté kudabekù yauku ãã yĩm̀̀è mme menie
nyĩnkè,

f̄̄ec̄̄irife ãã domè dekoribire.

27 Nh ãã yĩ m bo yèmmu n kó isáútì,
ke c̄̄at̄̄inne n yèmmè, k̄̄em̀̀ote diwè̀̀̀,

28 Ke né nkpaá ke yĩ̀̀k̀̀ù n kó m̄̄ef̄̄é̄̄útím̀̀è,
ke yé n yém̀̀emu ke d̀̀̀ò nk̀̀̀ù í yó nni nwúó nhosà̀̀wè.

29 M̄̄i baa yó ntú oyeiwe,
m bo benné kénh̀̀̀ù ba nk̄̄p̄̄éi náke detetìrè?

30 Bá kè n d́ n wū̄nè saf̄̄ũnnè,
kénit̄̄enè m̄̄edii nkóo ciékúrè.

31 Kùu w̄̄ete ké n tanné tis̄̄s̄̄à̀̀tì mieke,

kè n yààtì m pè.

³² Kù í tú onìtì kè m bo kù tɛ́nè tìnáàntì,
yoo ti kɔte tibeéntì mí nnè ku.

³³ Kòo pààtì mǎu do mbo ti cuokè,
ò na ntì pùté mí nnè Kuyie.

³⁴ Kuyie nfũ nku dùò n yínkè,
Kù bá nsóké ke donnìnko n kǎmbùàtì.

³⁵ N na nkù nàánnè ke í yīkù,
òmǎu me nyí bo m bo mmáà ndi.

10

Isɔbu sáútì sɔkémè

¹ N demmu mufòmму,
deè te kè n yóó nkù séí,
n nàánnè meyeñcaàrimè mme.

² N yóó nákému Kuyie nke dò:
kù bá nni ntounko tìnáàntì,
kù n náké kù n séí ntì ìnkè.

³ Kuyie nha n fěũnko kè dè da naatimaà?
A sènkèrì mí nha dǎò wè nè a nɔu kè dè wennimaà,
dè wenni ke dǎo nhá dǎò beyeibe dǎo kédǎò tǎà?

⁴ A mǎke onìtì kó inuǎ nyàà?
A wúó nhonìtì ti wúómmè mmaà?

⁵ A we kǔpùrì onìtì kpɛye kǎme mmaà?
A bie ndònnè onìtì kpɛye dòmmè mmaà?

⁶ Kàa wanti n kó meyetímè,
ke feinte n kó meyeinaà?

⁷ A yému ke tú n yí cààrè mùmamù.
Òmǎu né me nyí bomè wèè bo n fietɛ a nɔu miɛke.

⁸ Fǎǎ m piité ke n dǎò n kǎntì timǎu,
ke né bo n kuǎ páí páíà?

9 Dentení ke dò nha m pùité tiyaatì tēmè mme,
a dó kéwēte ké n tanné mutáá mmaà?

10 A nh uté kè nni ndò mmenaamiè mme,
kàa n kánté dinaakānni kōme.

11 Ke n datínné tikōnti nè memambii,
ke nh ānné yekūò ke n detí icīē.

12 Ke n dōò diwèi ke m pā mufòmmu,
a dakemu n kpéi ndèè te kè n fòu.

13 Né nte tìi sàri a yèmmè miēke.

N yēmu tìi bo a yèmmè tìi tú:

14 A bo nni mpakémè kè n cààrè a m pī,
kè n yeté a bá nni nwúónko.

15 Kè n cààrè, n tūòti ice nyi,
bá kè n yí cààrè m báá na kééu n yuu,
n né di ifei nyi ke sànnè n diu n sémmè miēke nke.

16 Kè n yē m bo íi n yuu á n fēnné diciríçirí kōme,
n yīnkè nke a benkúmè a kpeti ke m puotì.

17 Tii nníi nyitóo kè titetì tūòkení,
kàa miēke ðake n yiè ke yéútí,
yehāāpòntīrè yeè né n duò ke séi.

18 Ba nné te kàa n dènnení n yō pòutì miēke?

N na nku bá òmòu mu n yí n yà.

19 Kè dè na ndò n keté ke í buoté kutenkù,
kè n na nyetini n yō pòutì kè bè m pēnkénè kufōti.

20 N we tēnke í kpaá ke sū,
n yóu kè m múnkee wei sám̀pó.

21 Ke né na kékò mbè kũũ nkè ke í wĩētini,
dibiinnì kó dihei dè dò nkè bì,

22 ðe kó dihei dè òò wenté kémbìmu,
ðe bíékè dibiiinnì dii kè bo,
dèmarè í kè dò nséi,

kuyie ncuokè dè ð ndò nkεyènkè nke.

11

Sofaa nàké tì Isəbu

¹ Kè Sofaa Naamaa εì kou béi nke dò:

² A náàntì sũĩmmu ke dò ntí da ténné.

Onìtì wèè nò ntináàntì weè ð nnaataà?

³ A kó kutoweku kuù bo paa mbenìtibè tináàntàà?

A bo ndaú benìtibè kè bè cǐékáà?

⁴ A yĩme ke tú a náàntì tu timóm̄m̄nti,

kàa dò mpáí páí Kuyie nyìkè?

⁵ Kè nsà kè Kuyie ndo bo béi,

kè kù do ààte ku nùù ke da béinnè,

⁶ kè kù dò nkù da benke ku ciì nkó disòrì,

mè pēētēmu onìtì kó mecìi.

A na mbanté kù ð ð bútínnémè a yei nkusũkù.

⁷ A bo na káyà Kuyie nkó mecũmpume mamàà?

A bo na kébanté muwērímú muməu yiè ndòm̄m̄è

weti wetaà?

⁸ Kuyie ncìi ndeumu ke pēēté tiwetì,

ke cũmpúri ke pēēté kudənkù,

a bo na kébanté ðnti de miεke?

⁹ Ku okùmè pēētēmu ketenkè,

kè ku pēkùmè pēēté dàméèrì.

¹⁰ Kè Kuyie mpĩ nhòm̄əu koò kòrinè tibeéntì,

kè kù ò kpetínné,

we mbo ò fiète?

¹¹ Kù yēmu benìtibè bèè tu besòumbè,

kù ð ð í nwammú kè dèè ku bi kè kù né na káyà meyei.

¹² Onìtì tibəti dònté wè í kpaá ke bo ciité,

disāmmarínnannì dikpàà kpəri kó debire í kpaá ke
bo naánnè fεcε̄ɔ̄fè.

13 Kè f̄s nyie kàa do ncuó nKuyie mbíékè nke,
kàa do nyòute a n̄u ku bíékè ké kù kuónnè,

14 kékèi mmeyei mmèè bo a n̄u miεke,

kè meyetímè bá mbo a c̄īētè.

15 De m̄nnì a bo nkérí kényíεo ke wenni páíí,
kénfííkú tei tei ke í yīèkù.

16 A keté ke ténke báá dentení meyei nha yà mè kpéí,
A níí bo dentení kè dè ndò mmenie nh̄̄ p̄ntémè
dèè yúú.

17 Kè mufòmmu da wenkoo diyìè ã̄ ncómmú yeγo ke
dòm̄mè,

kè dibìnnì naánko diwennécànnì.

18 De m̄nnì a bo mbo ke í yīèkù,

ke yé a m̄kεmè a baa dè,

dèmarè bá nda k̄ónnè,

kàa níí nduó ke í yīèkù.

19 Kàa níí nduó ke c̄ā̄nko bá òm̄u bá nda k̄ónnè,
benitibè bem̄u bo ndó kàa bè d̄ò mesàà.

20 Kè beyeibe bie nuo nkpeí kè bè wanti disòrì,

bè báá péte bè bo s̄ori dè,

t̄ì bè bàa t̄ì tu mukũũ.

12

Isəbu t̄éhné t̄i Sofaa

1 Kè Isəbuu béi nke d̄ò:

2 Di yèmmè né d̄ò nd̄i t̄o meciì mmem̄u,
kè di ku d̄i m̄nnì meciì ndèèmu.

3 M m̄m̄muo m múnke m̄kεmu meciì,
ke di d̄onnè n yí di d̄ónté,

di náá ntì benìtìbè bεmou tì yému.

⁴ Bè tu onìtì népobè ò daú ke yé mí nwe,
mí nwèè do ð̄ yú Kuyie kè kù n cóúté,
mí nwèè do tú onitísààwè ke wetí,
benìtìbè né daú mí nwe.

⁵ Bèè bo kè dè bè naati bεè ð̄ ndaú meyi nsòńké wè,
wèè bèté ke doti bè we ntemmù.

⁶ Beyeibe bomu kè dè bè naati,
bembe bèè wěńni Kuyie nke íinko ku miεke,
kè be wě́rímú tú be kó kuyie.

⁷ Beke tiwanwantì kè tì da náké,
kè tinòtì dá yíε meciì.

⁸ Kàa beke ketenkè kè yóó da duóm̄mu itié,
kè dàméèrì kó siyĩ tì nda náké.

⁹ Demou memme,
ònde í yé Kuyie nkuù dè dòòmè demou.

¹⁰ Kuù te tiwanwantì timou fòùmè,
nè fenitiyanfè femou kó yewě̀rè.

¹¹ Ditoò bààtìmè tináańtì,
dinùù me mbaàtì mudì.

¹² Bekótìbè bεè mòke meyèmmè,
wèè fòù ke mònte wèè ciì.

¹³ Kuyie nkuù né tú kùù mòke meyèmmè kè kuù
kpeńni,
kuù duò nyitié nkè kuù ciì.

¹⁴ Kù ð̄ nkè kù pònte bè báá na kémaá,
kè kù kpetínné òmòu wèè bo ò kpeté ò í bo.

¹⁵ Kuù ð̄ cónné meniε nkè dèε kpeío,
kè kuù mè fĩ nkè ketenkèε peio.

¹⁶ Kuù mòke muwě́rímú ke nò ndemou dòòrìmù,

wèè feti nè wèè fétinne otàù bè bo βαμου kuù nùtè
mieke.

17 Kuù ɔ̄ beñnè okpààtì kó betũmbè yèmmè,
kè kuù fènni bebeémbè.

18 Kuù ɔ̄ cũũ mbekpààtìbè,

Kè kuù bè dùú ntidaatì kó iwěĩ.

19 Kuù duò nkè ikuó niùbè naà ntidaatì,
kuù buò mbekpààtìbè bèè kpàtì fiíkú.

20 Kuù ɔ̄ nte kè bèè do nɔ ntináàntì kè bèè tì yĩ̀ke,
bekótìbè bèè do mɔke meyèmmè kuù ɔ̄ me dèite.

21 Kuù ɔ̄ nte kè bèè senkèrì sikpààtìbí,
kuù pùò mbekperíbè wèrímú.

22 Kuù ɔ̄ dennení dibìnnì kperε kuwenniku,
dèè do bo dèè dò mbì kè dèè yenní menáà.

23 Kuù ɔ̄ déúkùnnε dikpààtiyuu kédeè ké dì pònte,
kuù ɔ̄ duó nkè yeboTEE sũũ nképitè
kè kuu duó nkè bèè yè pĩrímú.

24 Kuù ɔ̄ fente bekpààtìbè,

kéduó nkè be nháá ndikpáà tɛdɔntè kuce í borè.

25 Kè bè nháá ndibìnnì mieke ke báá yà kuce,
ke sɔ́nté kénháá ntinaàyàkémúóntì kɔme.

13

Isəbu tēhné tì Sofaa tū səké

1 Tinti timəu n tì yàmu nè n nònfè,
n tì kèèmu timəu nè n toò ke tì banté.

2 Di yé tì n tì yému múnke,
di í m pèéte.

3 Muwèrímú muməu yiè nwe mí n náánnèmə,
n yóó beé nKuyie nku n kpeti.

4 Díndi biε di sũũ nsiyáàbìsí nsi,
di tú betàmbè bèè ciinte bèmbε benitìbè.

5 Kè di pètinke do dò nkáre ke í béi ntìmatì,

benitibè na ndi wúó mmeciì nyembè mbe.

⁶ N tati tináámbeéntì nti, kénténè ti,
kénténè mesàà ntì yètiní n nùù miεke.

⁷ Di yemmè dò ndi bo cómmú Kuyie nfɔnkúò nè
siyáàbisáà?

Di bo nkù kòmmú ke náá nke soúnnáà?

⁸ Di ku nkòmmúmu memmaà?

Di náá nkuù kpéínnáà?

⁹ Kè kù di wènté kù bo nsó ndi wennaà?

Di bo na ké kù souté kéndò ndinititòùà?

¹⁰ Kè di kù kòmmú disòrì,

kù í yóó yóu kù bo di potémè.

¹¹ Kuyie nkpetì í duò di kɔmbùòtàà?

Kufɔwáá nyí kù ndi bonàà?

¹² Di tũũ nke náá ntì dò mutápeí mmu n yìkè,

di n ténnìnko tì dò ntiyaamatì nti.

¹³ Cíékénè bàmbà! Yóunè kè m búi!

Kè tì bo n tuòkení tì n tuòkení!

¹⁴ N cĩnnè m buu ndi,

kè n fòmmu bo n nouténtennì ìnkè.

¹⁵ Bá kè kù bo n kuɔ, n yó nku mbeké,

n yóó kù benkemu n yí cààrèmè dèmarè.

¹⁶ Dεè pètinke yó ntú n kó mecootímè,

ke yé onitiyiwe í yóó dáátímè kécómmú Kuyie
ndiekù ìkè.

¹⁷ Kénténè n náàntì mesàà,

kè n tì ndi wénkũnne kè tì ta di to.

¹⁸ M baati tibeéntì nti,

m me nyému ke dò mmũ yó nnaati.

¹⁹ Kè kù dó ké n senninè,

n yóó yĩo yúóó nwe di mmònnì kékú.

20 Kuyie, n dó á n dǎǎ dè, dè bo dèdérè nde,
kè n na kécómmú a ìkè.

21 Bá nsǎké ke m puotì,
bá nsǎké ke donnìnko n kǎmbùtì.

22 De kó difǎnkúò a né bo na kébéi kè n da tǎnné,
yoo m béi nkàa n cóúté.

23 N caàrìmè bo mede nè n yetímè?
N náké n càke mù nè n yeté dè?

24 Ba nte kàa m bùtínné
ke n wúó nha dootitǎu?

25 A yó nni mbetimu mí nkufǎkpǎrikàà?
A bo nni nfemmú mí nkumukpǎrikàà?

26 Dè yǐme kàa wǎri tì n kpéi nkè tì tu titiiti máa,
ke n tounko m bíkémbéntì kó meyei?

27 Dè dǎmme kàa táú n naàcèi
ke pakíi n cemmu

ke kaa n nacèfǎtè?

28 N kǎntì pǎàkemmu,
iyaabie ǎǎ cáákémè kuyààkù.

14

Onìtì í tú òmǎu

1 Onìtì yie nhonìtì pǎité wè,
o we í sũ ke né tú pèmpè nkpeye.

2 Onìtì dǎnnè mutepóó nhǎǎ tite mǎmme ke mǎtío
bàmbà,

medèè nhǎǎ yennímè bá mè báá ǎǎte.

3 De kóo nitì botí nku a bo mpakíimàà?

A bo nwe nyu tibeéntì kè di bekù wenwe nè fǎnnàà?

4 We mbo na kédenneni dèè tu desààrè desǐnnè
mièke?

De yiè nyí bo bá omàà.

5 A me nkààmèmu o we ke yé o tǎǎbè bo bèdè,
a ò kèétému kumàнку ò í yóó na késénté kù.

6 Yĩ a nǎnfè kámii kóò yóo kòo wei,
kè dèe yie nkòo yà diwèi otǎnti ãã yà di ò cǎuté dii yie
o yeti.

7 Mutie kperε wēte ke wenninèmu oniti,
kàa mù kǎũ mùu puku,
mù báá paà yepàà mbo yènnímè.

8 Bá kè mu cǐē nkòté ketenkè miεke,

bá kè mu kǎnni dò ndi ku mutáá mmiεke,

9 kè mù kèè menie nkó kbooku mùu wēte késentè,
kè mu bakεε siku ditepànni kǎmε.

10 Kè oniti yie me nku ò báá nampe,
kòo wemmu kǎnté a báá yà ò cuó nkè.

11 Dàméèrì ãã kǎũmè,
ikó nhǎã kpeímè kéréáá.

12 Oniti kperε me ndò nkòò ku ò kumu, íté í bo,
nè ketenkè bo deèmè ò báá ente o nǎndǎmmú miεke.

13 Kuyie nkàa do bo yie nhá n sǎnne kudǎnkù,
kè nní nsǎri kàa miεke yàa deènè,
kàa n kéété dimǎnni, a yóó denteni di n kpeí.

14 Kòo niti níí do nku kéfoute,
n na mmimmu nh áàrímè miεke
ke kémú n kó meffè mbo deèmè kàa nh om̀p̀unne.

15 De mǎnni kàa yú kè n yie,
a bo nyáá ndii mǎnni a bo n yàmè mí nha dó wè.

16 Di mmǎnni a mè nkàammè n nacéǎtè,
de mǎnni kpaanímu kàa ténke í yó mpakí n yei.

17 De mǎnni kàa cǎũ n yei nkuyèrikù kédootóo,
memme a yóó ùtémè n caàrímè.

18 Yetārè móm̄m̄onye yóó duómu képuə,
kè dipèrì totè dicónnì.

19 Menie nh̄õ p̄ontémè kékoké dipèrì,
menie nh̄õ mpũ̀̀̀ nke t̄umè mutáá,
mèè botí nku onitì na m̄baa dè dèumè.

20 F̄s̄s̄ ã̄ ò kòte kòo do s̄ã̄ ke báá íté,
kàa cààrè o ìlkè kòò p̄ẽ.

21 Bá kè bè s̄ántí o bí ò bá nyé,
kè bè me nyì s̄enkèrì ò báá yà.

22 Ò f̄ẽürì omáà kó m̄ef̄ũ̀̀̀tímè m̄me,
ò kuò nhomáà kó didabònnì ndì.

15

Edifasi nàkémè Isəbu kuce m̄edérímè

1 Kè Edifasi Temāa eì kouu yíé kébéinnè Isəbu ke d̄ò:

2 Mecii nyiè nh̄õ s̄ántému k̄ep̄ĩ̄etoo tináāntàà?

Ò ã̄ s̄ánté kébéinkomu detetiràà?

3 Ke s̄ánté k̄ennáá ndetetirè kó tináāntì ke wanti bèe
ò duó nkunaatáà?

Yetannò yèè í yóó ò teennè t̄imatàà?

4 A í dé Kuyie,

A pāanko benitibè mbe be yèmmè bo mbomè Kuyie
mbíékè.

5 A náāntì benkúmu a t̄úmè oyeiwe,

kàa né ti cií,

6 a nùù dii nàá nha cààrèmè, dè í tú m̄î me nyé,
a náāntì tiì da bekùnè.

7 Ti yààrì ketiwè bá ntú f̄s̄ nwe?

A do yó mbo kè yetārè mu nyí bo yáába?

8 A bá nkəkému Kuyie nkó dikotitĩnni miεke?
A bá nde mpèténí mecii?

9 A yé ðnti kè ti í tì yé?

A banté ðnti kè ti báá na ké tì banté?

10 Ti miεke tiyùpéitì yembè bomu nè bedakótíbè,
bèè bie nsūnè a cice kpeye.

11 Yáà a yèmmè dò nha pèxétemu Kuyie mmè nda duò
nyii tié nyíe,
Ti me nda náá nyi nè yetannò yòònyè?

12 A miεke peike nè ba?

Dè dòmmè kàa ti wetiri inuò?

13 Kε tùùtenè Kuyie,
ke náá mmie mbotí?

14 Onitì tu we ke bo nwenni páíí,
Onitì peité wè bo yĩme kénwetí?

15 Kuyie nkunku í tá ku tōrè,
keĩnkè í ku wenni ke sànnè,

16 kòo nitì nàké wèè càke ke í dò nkétóónnè,
wèè dòòri meyei mbè yèmmè menie wèè né bo
nwennaà?

17 N yó nda duò nyitié nyi, á ì kènté,
n yóó da náké n yà dè nde.

18 Mecii nyembè bèè tì nàké,
bè tì còuté be yembè borè kè tì dòmmè bè me ntì nàké.

19 Bèè do te dihei bemáà,
opòò mǎu mu ndo í kòore be miεke.

20 De kó itié nyii tu:

Oyeiwe ãã í mməke meon̄pòmè o fòmму muməu
miεke,

o kó yewe ò yóó dɔ̀ò yè ɔ̃ ntú yeyeiye nyɛ.

21 Ò ɔ̃ nyo tì ɔ̃ ntú kufɔ̃waá nkpeti nti sáá,

ò ɔ̃ nkari ke í yĩ̀kù ké nyóó daatení kòo kò̀tì ò dèéte,

22 Ò ténke ɔ̃ ɔ̃ í ntá ke dò nhò bo na kéyenténè
dibiinni,

mudoò muù ɔ̃ nhò kètìrì sáá.

23 Ò ɔ̃ nháá nke wanti mudii mmu,

ò yému ke dò mmu kũũ mmuù ò bà.

24 Mɛyɛ̀ncààrìmè nè mɛháàrìmè kè dè duò o
kãm̀bù̀tì,

ke burínì o kpéí okpà̀tì ɔ̃ báátímè kéndoti diheì.

25 Ke yé ò dáǹnìmè Kuyie nku,

ò dàátì ke wè̀nté muwè̀rímú muməu yiè nwe.

26 Ò bunnóo ke bo kũntɛ Kuyie nku,

ke káá nhomáà tidə̀pìtì ticééti.

27 Kòo ìkè piéké,

kòo ka ěrí mɛkù.

28 Kòo yó nkatì yehɛkè bè pòntì yè,

sicéi sù í dò nkénhã, sù kòri ke bo naá ntidobontì.

29 De yiè mbotí ténke báá kparikè,

o kpà̀tì báá mɔ̀ntɛ,

o mò̀tì báá sũũ nképitɛ kutenkù.

30 De yiè nhò báá na kéyenténè mukũũ nkó dibiinni,

muháá mbo cóúté o bí,

kè Kuyie nnùù kó kuyaakùu ò neinè.

31 Ò tá tì tu detetìrè ndɛ,

ò sóú nhomáà ndi,

dè í yóó ò teennè tìmatì,

o cǎntimu tu detetirè nde.
³² Dè yóo dǎ̀mu kòo we mú nyí dèè,
 bá o bakε báá puku.
³³ Kòo yote fínyĩ kó yebe bényè kǎme,
 odifè kó mupórimù kǎme.

³⁴ De kó feyanfè ðð naá ntehãũnte nte,
 benitibè bèè cǎú ticuuti muhǎá mmuù ðð cǎútε be cǎĩ.
³⁵ Ò pùó ndeyeyire nde, ke peité meyei,
 ò pùó mmesoummè kó dibii ndi.

16

Isəbu tǎ̀nné ti Edifasi

¹ Kè Isəbuu béi nke dǎ̀:

² N kèè ke kèèmu di náá nti kuce mèpéu,
 di tú bebaámbe yeibe mbe diməu memme.
³ De kó tináantì detetirè kpeti bo mǎote kumànkàà?
 Yáà ònti da yonke kàa n tǎ̀nnìnko mie?

⁴ M múnke na nnamu kénnaá ndi náámmè,
 kè di do mbo n kó difòtìrì,
 n na nnáa m mè ndómè ke éuròo.

⁵ N na nyáúkùnnε di kònti nè n náantì.
 N sáútii na n di teennèmu.

⁶ Kè n nàa kuyonku kùù m bo kù í yóo yaate,
 kè m me ncǎ̀éké kù baa í iti.

⁷ Nte Kuyie nke deu n wǎ̀rímú,
 bèè kó dimàà do nh ǎ̀rí òmǎù ténke í kpaá ke fòù.

⁸ N kũ̀nti tii nàké n kpéi,
 n cǎtoomu kè dè benkú n túmè oyeyiwe.

⁹ Kuyie mmiεke kèè n tǎ ke tũ,

kù m bètìmu ke cáá nku bènnì.
Kù tu n dootitòu nwe ke n tã fenònfhè.

10 Bè ààte tinùùtì nti ke n wetí,
ke m bemmù, ke n sáá,
ke mbeti ke nfěmmú.

11 Kuyie nkuù m pĩ nke duó mbedapùnnyeiibe,
kuù nhänné beyonkubε nou miεke.

12 N do bo diwèi miεke nke kè kù m pònte,
kè kù pĩ n fòní ke bə nke m pèité péité,
ku pie nwetí mí nwe.

13 Ku pie nyii tu níéé ké n kónnì,
ke n tã ke tùàtì n ceumbè bá mesémmè í kù bo.
Kè n nauti yènní ke cóú ketenkè.

14 Ke n kòurì ke n kòurì yemuə,
ke n fěmmú okpàrinuənti kōme.

15 N dáátí kufòòtònkù nku sáá,
kè Kuyie nni nna kè n sänni dèè kè n duó mutáá
mmiεke.

16 N kəmmú ke kəmmúmu kè n nuə nwũòté,
kè n nəmpòòtì cěεke kè n yìkè kəərenè mukũũ.

17 N nou í tεί menitiyĩ,
m báámmu dò mpáíí nwe.

18 Fś nketenkè a báá dátínné n yĩ,
dèmarè báá pénné n dabònnì.

19 Wèè náá n kpéí nhò bo keĩnkè nke,
wèè kra n kpéí nhò bo tiwetì nti.

20 N népobè n daúmu,
n kuò nke búó Kuyie nku.

21 Wèè nàá n kpéí, wèè ti púté mí nnè ku,

bè ò̃ pútémè onìtì nè o népo.
 22 Κε γέ n we tómmè κε bo deèmu,
 kè n tũ nkuce bè kerì kù κε í wĩtinií.

17

Bè yetémè Isabu koò bontóo

1 Kè Isabuu sòoté kébéi nke dò:
 N wemmu ténke í yiè séi,

n we yeè kũpe,
 kufõti kuù m bàa.

2 Mudaá nyembè beè n fité,
 n yí nò nkedounè be kó yesáãmbè.

3 Kuyie, nyietí a yé n càke mù ké n fĩnko,
 kè dè í tú fí nhòmòu í bo wèè bo m pate.

4 Fõõ bè mònte meyèmmè kè bè í banté,
 a báa yóu kè bè n na.

5 Bè yàà bo dòò dináanhántírì mari tu dè:
 A yu a népobè kè di yo ndi éi dè,
 kàa bí aunè dikònnì.

6 N kperε naá nfeòhñifè nfe,
 kè bè náaante n kpréi nkutenkù,
 bè sùu n yìkè nke tinóntõùtì.

7 N nuò nténke í wúónnè mesémmè,
 n tùoti ì cĩtiroo medéè ndèumè.

8 Benitibè bèè wetí bè n yà kè dè bè dimu,
 onitisàù ò n yà kòo miεke keè yènní bèè í dé Kuyie.

9 Wèè wetí ò fiíkú teii nwe ò kèrí kùu ce miεke,
 wèè wenni kòò yèútí omáà muwèrímú.

10 Díndi biε kè di dó di nwĩtinií,
 n yí kpaá ke bo yà di miεke wèè mòke meyèmmè.

11 N we pēnkému,
 kè n do d́ kédòò tì kũnté dende,
 n yèmmè do naatinè dè mediè nkè dè pàà.
 12 Kè dè bìite n népobè ǝ d̀ dè wentému,
 kè dè urike bè d̀ dikũnweñni.

13 N ténke baa ba?
 Kudənkù kuù tu n cǝtè,
 m pité n d́u dibìnni mieke nke.
 14 N nàkémú n fōti ke yī kuù tu n cice,
 ke nàké yebiè ke yī yeè tu n yō nè n tǝ.
 15 N do baa dè kòte ke?
 We ndè wùó nténke?
 16 N do baa dè deməu nè mí ti tati kufōti nku,
 Mí nnè dende ti cuti ketenkè nke.

18

Bididaa nàkémè Isəbu kuce medérímè

1 Kè Suaa èi kou Bididaa nyóó béi nkòo nùu d̀:

2 Dè yóó nkááké de,
 kè di kũnté tináànti s̀ntíke kpeti?
 N náánnè ke yé di ye mmù,
 ke ti nnáá.
 3 Ba nte kè bè ti wùó ntiyèinti?
 Dè d̀omme kè di ti wùó ntidiènti?
 4 F́ nwèè kōnnè kemieke,
 f́ò kpréi bo nte kè benitibèe deè kutenkàà?
 A kpréi bo nte kè yetārèe fūtaà?
 5 Oyeiwe kó femúnfè yóó kúmu,
 o dekè kó muháá nyóó kúmu.

6 Kuhããwenniku í yóó nkpraá o fii miεεε,
o mĩnfε yóó kúmu.

7 Kòo nkérí κε tú sĩmmú sĩmmú,
ò toti κε bo dàò tì tì yóó ò bo.

8 O naàcèi sii ta ticùòtì miεεε,
o naàcèi sii ta kuhõũ kó didεε miεεε.

9 Timáti tii pí nho nacènkénni,
ticùòtì kó γεdekε γεε ò pí.

10 Bε ò bo nkuhõũ nku,
ticùòtì tii díi o cε.

11 Kukõmbòdorí kpeti tii né kéríní tipíùtì timəu,
koò fεmmú fεnfε.

12 Wenwe wèè do kpeínì kè dikònnì ò cĩrikùnnε,
mesémmε μεε kàri o také.

13 Muməmmú muù càáké càáké o kòntì,
mukũũ nkóo po weε di o tùòtì.

14 Koò dεnne o cĩètè ò do tá tε miεεε,
koò fũrí koò kàrinε kukõmbòdoróo kóo kpààtì borè.

15 O fii, betəbε bεε yóó dì ta,
bε yóó dì cəu mmuhãã* mmu.

16 O cĩε nkpeímu δε miεεε,
kòo fãàtì màtírí o ïnkε.

17 Òməù ténke í denniní o kpéi nkutenkù,
o yètìrì ténke í yu dihei.

18 Bε ò téntoo dibìnnì miεεε nke,
koò dεnne kutenkù.

* **18:15 muhãã:** Muhãã mbε nàá mmùù kpéi mmù benkú bε s̄s̄ cəu mmù mmu kéwénkùnnε tεcĩètè kédeite kusĩnkù wèè do keté ké tε ta ò do tənì kù kòo təù məu tε ta.

19 O kó kuwuə mmieke debire í bo,
deyaàbire í bo,
o cīètè òmòu í kpaá fòu.

20 Tii ò tùàkení tii donné diyie yìení kèè bíékè kəbe
kōmbùàtì,

ke ānné kufōwaá ndiyie taà kèè bíékè kəbe.

21 Oyeiwe kperε ð mme ndò,
wèè í yé Kuyie nhò ðð tí ndentənè.

19

Isəbu tēhné ti Bididaa

¹ Kè Isəbuu béi nke dò:

² Dè yó nkááké de kè di yóu di bo ncaàrimè n yèmmè?
Kè di náàntì ò kùrì?

³ Kuce mèpéu ndi mie ndi n sáámmè,
di mè nni nfěũnko kè ifei í di boà?

⁴ Bá kè ò yetému,
de kó meyetímè tu n kōmε mme.

⁵ Kè di mènke dó ké n namu
ké n touú ntináàntì ké n díí nyifei.

⁶ Banténè ke dò Kuyie nkuù n touú ntináàntì
kuù ò tanné ku kó ticùàtì mieke.

⁷ Nte mí nke kuò nke tú bè m puotì òmòu me nyí n
cóú,
kè ò kuò mbá òmòu í m paàtì.

⁸ Kuù m pìi nkuce bá n yí yà m bo kété dè,
kuù yé ndè m biitoo kè m bá nwúó nkuce.

⁹ Kuù dèite n sānni,
kuù òóté n kpààtìpìi.

10 Kù m bəmmù tipítì timəu kè n kperε dèè,
kù dèite n tákùmè do ìkú dèè ìnkè dènde bè ɔɔ uutémmè
mutie.

11 Ku miεke keè m pεike,
kè kù n wènté ku dootitə̀.

12 Ku āpə̀mbè beè kèríní ditĩnnì ke n wetí,
ke keuté kuce ke tùðkení m borè,
ke bàté ke n fité.

13 Ke n fũũnnè n kəbe,
kè n népobè bεməu ciété ke n yóu.

14 N tebíi n dootóomu,
kè n natitə̀bè n yè.

15 Bèè ñ taànè, nè n kó betə̀mbè benitidaabè nè
benitipòbè bè n wúó nhopòð nwe,
ke n wúó nhokpákparì.

16 Kè n yu n kóo tǎntì ò ncíéké,
kè dè mbékú nhò bàmmú m mómumu.

17 M pokù ténke í dó n kpeti,
kè n kəbe mómumə̀mbe m pè.

18 Kè ibí bénnì n senku,
kè n yíté ke còmmú ì nni ndaú.

19 Kè ñ naá nyisíé bèè do n tá be ìkè,
nè bè tí do naati beè kònté ke n dokùnè.

20 N kómme nè m maa nkè dè dàroo n kũ̀,
tininkó̀tì tìi màà kpaá.

21 N kuónnè mesémmè bé!
Díndi n népobè n kuónnè mesémmè!
Kuyie nkuù nàtè m poté.

22 Yé dè yĩmè kè di m beti Kuyie nni mbetímè?
Di me nni nféũ nkè dè í di sànnàà?

23 Kè n do bo na kéwāri n náaṅtì,
n na ntì wāri dipátíri miéke.

24 N na ntùóté dicíè ke kèrí dipèrì ìnkè,
ke tì wārinè mmebierime kè tì mbo sáà dipèrì ìnkè.

25 N né yému ke dò n kóo donti fòù,
weè te dinùù sanni ketenkè ìnkè.

26 N kòntì tì mbo pāāke diì m̀̀nnì,
n yóó yàmu Kuyie mmómmanku nè n ǹ̀nfè.

27 N yóó kù yàmu kumómmanku nè n ǹ̀nfè,
n yóó kù yàmu fè, dè í tú otàù m̀̀u,
nè n yèmmè memou ndi m baamè de kó dim̀̀nnì kè
dè nh ɔtí.

28 De m̀̀nnì di bo yí:

Ba nte kè ti do ò b̀̀tí?
De m̀̀nnì di yóó yàmu n do naatimè.

29 N yému ke dò nKuyie nyóó di bekénè,
nè de kpéí, ndénè kukpàriseú,
ke yé Kuyie nyé̄iti deumèmu.

20

Sofaa nàkémè Isəbu ke yē nhoyeiwe ɔ̄ɔ̀ yà tì c̄nti

¹ Kè Sofaa Naama èi kouu béi nke dò:

² N yentotí iì te kè n dó kébéi,
n yí̄̄ke meminnímè mme deè te kè n dó kébéi.

³ A nàké tì n yonkemu,
kè n yóó da t́́nné nè mecì.

⁴ A yému ke dò nnè ti bomè,
nè Kuyie nkànnemè oǹ̀tì ketenkè ìnkè,

5 ɔyeiwe kó kuyeñnaatí ãã í mmònte,
osĩnwè kó diwèì ã mma sám̀pó nwe.

6 Bá kòo òkè ke t̀̀òke keĩnkè,
bá kòo yuu káá nyewetè.

7 Ò yóó p̄ẽtému timúti k̄õme kè dèe deè,
bèè do ò yé kè bè mbékú ke tú yé ò kàte kè.

8 Ò yóó p̄ẽtému tidòuntì ãã yĩmè bá a bá nyé tì kàte
kè,
Ò yóó yentému bè ãã yà dè nè tidòuntì keyènkè de
k̄õme.

9 Fen̄nfè fèè do ò wùó nfè ténke báá yà,
o kàri ténke báá ò k̄ũ fen̄nfè.

10 Becĩrìbè bo pi o bí,
kè ìì bè t̄́nné ò do fèke bèè kperè.

11 O kòntì do píéké muw̄rímú mmu odacĩè nk̄õme,
ke né yóó ò w̄nnénè kéta kudònkù.

12 Kè meyei mmèè me nnaati o nùù,
kòò mè sònne o n̄́ndenfè f̄ũ.

13 Kòo mè u ke í d́ó ké mè t̄̀úté,
ke mè dànne ò dandaakù s̄́á, kè mè dàri.

14 Mè yóó taroo o p̄outì mièke kéceetemu,
mè yóó naá mm̄dautidòmmè mm̄e o mièke.

15 Ò mammú t̄̀i kpàti ò bo tì t́,
Kuyie mbo duó nkòo w̄ete ké tì t̄̀ĩt̄̀ení.

16 Ò yè ndè dò mm̄dautidòmm̄e mm̄e,
mèè yóó ò kù.

17 Ò ténke báá yà mecekù ò p̄ũ ò ndè kukó nk̄õme,

nè mēnamiè mpũḥ ndè ke dò nkukó.

18 Ò òu ke cōnte dè ò báá dè di,
ò dḍò kupotaá nkecōnte dè í yó ntú o kperε,
ò báá di de kó diwèi marì.

19 Ke yé ò sènkèrìmè beçĩrìbè,
ke bè sénnìnko, ke yùúkú tēçĩtè ò í maá tē.

20 Ò do maánko demou ndi ke í diè,
kòò yaa ndè ò báá dè yóu.

21 Ò do ð nkòo yà dè, wèe maánkomu,
dèè te kòo wèi í yóó mante.

22 Ò yó mbo metuḍ mmieke nke, kè mesémmeè ò do,
meyei nkó tiyēiti timou doti weè ñnkè.

23 Ò yóó ndakenè o pitiri ndi,
kè Kuyie nkó kemiekee do o ñnkè,
kè cutiní o ñnkè fetaafe kōme mme,
ke yóó naá nho kó mudii.

24 Kòò na kéyenténè timátì kó tikpàrìseuti,
disḍwũḥ kó ipie nho tḍḍti.

25 Bá kòò fũḍtè kupie nkùḍ ta o ñnkè,
kè bè dèite mepembii mmèè ta o dinni,
kè kukōmbòdoróo ò kùo.

26 Dibìnni dierì dii duó o kpéi ke bo ò do,
muháá nhòmòu í tḍtinne mù muḍ yóó ò cḍútè,
kéçóúténè dèè kpaá ke bo o çĩtè mieke.

27 Keñnkè dáammu o caàrìmè,
kè ketenkè nàké o kpéi,

28 Kuyie mmieke bo ò yè dii yie o kpàtì bo yenté
yenté,

tì bo pǎnté menie ntēmè.

²⁹ Kuyie mbàanè tì oyeiwe tintì memme.
 Ò yóó tieke dènde,
 Kuyie nde nhò bàanè.

21

Isəbu tēhñémè Sofaa koò nàké beyeibe kperε yíémmè

¹ Kè Isəbuu béi nke dò:

² Kénténè kékeè,
 kè di kèè n tú mù deè yó m bántè.
³ Mmɔkenè meminnímè ké m pǎ mefíè kè m béi,
 kè m béi nke deè di bo na kèndaú.
⁴ Benitibè mbe n náámmè n kpetaa?
 Meminnímè mè nni ndòntémè n naatimu.
⁵ Wēḡtenèni m bíékè kè de di di,
 kè di mpí ndi nò.
⁶ Nh ɔ̄ wénté tii n tũ̀kení kè de n kɔ́kénèmu,
 bá m báá na kǎpí m máà.

⁷ Ba nte kè beyeibe kraá ke fòù,
 ba nte kè bè kòtírí ke wĩēti ke bénkú?
⁸ Kè be yaàbí ɔ̄ kóténí kè bè nwē nke bo,
 kè be kó yepàà mbitírí be nuɔ mmiεke?
⁹ Kè be kperε kéri séi bá idebìi í bè bo,
 bá Kuyie nkó didùò í bè puotì?

¹⁰ Bá dinaadatannì í bo be naadakè miεke,
 kè ini puo nke pǎi bá ì í cuunko?
¹¹ Kè be bí puti yenaàpàà nkōme,
 ke yǎnku siweí kōme?
¹² Kè bè diè nke bie ntikùtidùùtì,
 nè tikāpenti ke eu itārí ke yǎnku?

13 Kè bè ð mbo metuð mmiεke kè be we yàa deènè,
kè bèε taroo kudənkù dendε bàmbà,
bá dè í tùðke fenənfè kóo kámíí.

14 Bεmbε bèè nàá nKuyie nke tú:

fũte ti borè, ti í wanti kényíété a kó ice.

15 We ntu muwērímú muməu yìè nkè ti bo nhò tũ?
Ti yóó nhò bàá kécənte ba?

16 Dε kó benìtibè yèmmè dò mbè bo na kētuó nnè
bεmàà ndi,

Mí nyie n yí yóó yie mbeyεibe kó itié.

17 Kuyie mmiεke duò beyεibe mbe sáà?

Kù í bè nyietì be yei sáà?

Bεè m̀l̀nf̀è k̄s nsáà?

18 Bεè naà ntimúti sáà kè kuyaakùu bè tóúà?

Bεè ðð ỳi timúti sáà kè tef̀ðd̀ont̀εε bè tùótáà?

19 Díndi mε ntúmè Kuyie nhəð poté beè kó ibí,

kù do dò nke be mproté be mómməmbε kè bèε banté.

20 Oyεiwe o mómmuə nweè do dò nkédi mesémmè,
weè dò nkékeè Kuyie mmuwērímú muməu yìè nkó
kemiεke o k̀nt̀i.

21 Oyεiwe kpeti í bonè dè naa yó ndòmmè o c̀ìt̀t̀è,

o t̀ààb̀ε bo tuəke dii m̀ǹǹi be m̀ǹku.

22 Yàa dè né dò ntí tì tiémmu Kuyie nkè kùu tì ỳìt̀é?

Kunku kùu baké ku t̀ɔ̀r̀ε kὲìnk̀ε.

23 Bεmabè ð ntúmu benitisààbè kekú,
ke kari bàmmùù kè dè bè naati kè bè yàa kúnè.

24 Kè be kpeyo píéké mekùò,

kè be kũð piéké mεfemme.

25 Kè betəbè mbo meyeñcaàrìmè miεke ke yàa kúnè,

bá bè í yǐtété diwèi diyie mari.

26 Βεμου náκε μεμμε bè ɔ̃ duó mutáá mmiεκε
nke,
kè yeβiεε bè càáké βεμου.

27 N yému di yèmmè páíí,
n yému di n wúónnè tì.

28 Di tú dìi mǎnnì:
Yé weè kpààtì cǐtétè kòte kè?
Yé benitiyeibe do bo dìi fii cuó nkè?

29 Di í békú βεεεpèmbàà?

Yàà bè di náá nkè di í banté bè tu mù?

30 Kè meyei ntùǎkení oyeiwe ɔ̃ yentému,
Kuyie mmiεκε kó tiyēiti ɔ̃ í nhò poté.

31 We nné yóó ò sei nke dǎ ò dǎrǐmè í wenni?
We nyóó ò yieti o yei?

32 Kòo ku bè ɔ̃ ò tanné dedǎnnè nde,
kè bè ò kǔnné bè mbaa o fǎti.

33 Bè do ò murímu ke kǎrinè mukǔnnímù,
kè benitibè péu ni o ìkè.

Kè kudǎnkù táá nní nyau o ìnkè,

34 Tǔnké di m báá nyìl báammì tú detetirè nde,
di n ténǎnko tìi kó dimàà siyáàbìsì nsi.

22

Edifasi béimmè ke tú Isəbu mènke tú oyeiwe

¹ Kè Edifasi Temaα eì kou béi nke dǎ:

² Kòo nìtì wenni dè bo dǎò ba Kuyie?
Wèè cii ò cii omáà kpéi nke.

3 Kàa wenni dè bo dɔ̀ ba Kuyie nkunku muwẽrímu
mumɔu yiè?

Kàa dò̀ri Kuyie ndómè kù bo cõnte ba de mieke?

4 A wenni kè Kuyie nné da potáà?

A wetí kè kù né nda bekùnàà?

5 A yei mmèè deute deè te,
a caàrìmè mèè tonté.

6 A do ãã sǒnté kèhéimu a kou kperε bá ò í da mǎkenè
tìmatì,

a do ãã fietε onitì yàatì kóò còrínóo mebii mmε.

7 A do í pǎã mmεniε nsinéyẽ bo wè,

a do í pǎã mmudii dikònni bo wè.

8 A nùtè teè do pikú muyuo nkàa baké dihei,

a deu mèè kpéi ndo te kàa tieke ketenkè.

9 A do betòo bekúpobè be nɔu sìnùmmù ndi,
ke fẽũnko iciribí.

10 Deè te kè bè da díi tipîti timɔu timátì,

kè kufõwáá nda do ke da deèté.

11 Kè dè da udikoo bá a tẽnke í wúó,

kè dibìnni da dàtinné menie nkõmε.

12 Dè í tú Kuyie mbo keĩnkè nke yewetè miekaà?

Wénté a bo yà siwãã détirì ke dòmmè.

13 Kàa né tú Kuyie mbáá na káyà deè dò̀ri,

ke tú kù bo na kémboní dibìnni yewetè mieke ke ti
bekènáà?

14 Ke tú yewetè kù kǎnké kù báá na ké ti yà,

kè kù nò̀nké tiwetì ñnkè nke ke firì.

15 A tũ ndó kénkpaá tũ nkuce kótí nku,

meyei nyembè do tũ nkàà?

16 Bè p̄ēētēmu bá bè m̄ənnì mu nyí t̄ùðke,
menie nh̄ōḥ p̄ōnténè m̄èè botí t̄ecīētè p̄ū.

17 Bembè bèè do náá nKuyie nke tú: F̄ūte ti borè,
f̄ó mmuw̄ērímú mum̄əu yìè nha bo na ké ti d̄əḥ ba?

18 Kuù m̄ómm̄ənk̄u me ndo bè d̄əḥ m̄esàà nkè mè
mp̄íéké be c̄ēī mieke,
Mí nyí yóó yie mbeyibe kó itié.

19 Bèè wetí bè yà beyeibe c̄óú t̄ì yēīti kè dè bè
narikemu,

kè dè p̄ī mmudaá nwèè tu onitisà.

20 Ti dootit̄əbè bèè do ti kp̄annè bè kp̄áá boà?

Muh̄āā mmuù c̄óuté be kp̄àti.

21 W̄ēte k̄étaunnè am̄áà Kuyie nkè dí narike,
a bo yà a w̄ēte ke p̄ètémè metuò.

22 Yie nkéc̄əuté itié nkù da duó nyí,
k̄éānnè ku náāntì a yèmmè mieke.

23 K̄àa w̄ētení muw̄ērímú mum̄əu yìè mborè,
ò yóó w̄ēte ké da íimmu,
kè nsà k̄àa d̄étinnè a c̄f̄ētè m̄eyei.

24 Út̄óo a s̄əḥ mmut̄āā mmieke Ofii kó m̄esəḥ nsààmè,
doot̄óo me kukó nkó yet̄árè mieke,

25 kè muw̄ērímú mum̄əu yìè nní ntú a kó m̄esəḥ,
k̄éntú tim̄átì p̄éti kó yecúò a kp̄éi.

26 K̄àa mpieti a kó diw̄èi Kuyie mmuw̄ērímú mum̄əu
yìè mbo dè,

k̄àa t̄ūnt̄e a ìkè ké nkù bùó.

27 K̄àa ní kù bànt̄è kè k̄uu keè,

10 Kù mε nyé̄mu n tũ nkùù cε,
kè kù ò yàáké n yetìmu páíí mesəə nsààmè kōmε.

11 N naàcètè tũ nku nacêfòtè nyε,
n tũ nku kó kucε nku weti weti n yí dauté.

12 Ku tannò nyε n tũmmè,
n dɔərìmu ku náahtì yēmmè kè dè pēēté n yèmmè dó
tì.

13 Kè kuù tāāté tìmatì òmòù í bo wèè bo kù pàa?
Kù dó tì, kù ɔ̄ tì ndɔ̀.

14 Kù yóó dɔ̀mu kù tāāté kε bo dɔ̀ tì n kpéí
kù wùó nke bo dɔ̀ tì n kpéí tì sũmu.

15 Dεè te kè n kōmbù̀tì duò ku ìkè,
kè ò totí n yèmmè kufɔ̀waá nhɔ̀ kù nni mpĩnnèmu.

16 Kuyie nkuù dèite n kōmbù̀,
muwḗrímú muməu yiè nweè donné n kōmbù̀tì.

17 Bá nè Kuyie mme nni ndàtínnémè dibiinnì n yí
cĩéké.

Keyensù̀kè kù n dàtínné kè kèè í te.

24

*Isəbu náahtì səkémè: Kuyie nhɔ̀ yóumè kè beyeibe
ndɔ̀ri bè dó tì*

1 Ba nte kè muwḗrímú muməu yiè nyí tāāté obeéntì
kó yεwe?

Ba nte bèè kù yé̄ kè bè í yau kù yóó bè pùtè yèè we?

2 Nte benitibè kε tuònkò betə̀bè pénnè kó yetárè,
kε yuuku iwũ̀ kε duò mmucēmmu.

3 Kε ɔ̄ fietε iciribí kó musāmmarímú,
kε ɔ̄ εí dibànnì okúpokù nààfè.

4 Nè bε kpéí nkòo cĩrì ɔ̄ yóu kucε kédauté dikpàà
kè dihei kó becĩribè tu séũ séũ.

5 Kè bè sǎáténè yēsāmmarínarè yèè bo tédǎntè,
 ke ð̄ pike yè kécíété dikpàà tédǎntè kénwanti mudii
 ke bo duó mbe bí.

6 Bèè taà dikpàà ke déénte tidiiti,
 kè bèè tǒũ benitiyonkubè kó yetebe bè tu yè fínyĩ be
 yàké yè.

7 Bèè ð̄ nduó keyènkè detetirè bá bè í dáátí tiyààti,
 bè í mǎke tiyààti ke bo kǎá mmuséé.

8 Kè yetārè ñnkè kó fetaafè bè nù,
 kè bè bùúté ke mǎnté bè bo díéké dè ke kpènké yepèrè
 borè.

9 Bè fèkù bekúpobè bí nyi,
 kòo cĩrì í na ke yietí o bànni bèè fietè o yaàbòrì
 dimáà ò do mǎke dì.

10 Kè beçĩribè cènti be tetirì bè fèke mèè kpéi mbe
 yaàbòrè,
 ke tɔu tidiiti kó yebuò nè dikònni.

11 Kè bèè dii odifè kó yebe mekùò,
 ke bè duò nkè bè niu fínyĩ kó yebe kè sinéyẽ né bè
 kòu.

12 Bèè duúnnè mukũũ mbeè kó yedabùò ndàátí dihei
 mièke,
 bè bè kòùtemu kè bè kuò nke békú meteèmmè,
 Kuyie mme nyí yo be dabùò.

13 Benitiyei be í nǎnne kuwenniku,
 deè te kè bè í beí Kuyie nkó kuce
 bè ð̄ í ñkèté kuce kuwenniku kǎku.

14 Dè ð̄ nkpaá ke uumu kòo nitiyeiwe ènte,
 kékuo ocĩrì nè osénniwè.
 Kè dè bìtè wèè naá nhoyúókù.

15 Wèè dauti dautinè benitipobè ò ð mbaa dihuri
mònni ndi,

kénnáá nkétú òmòù í yóó n yàmè dòo!

Kòo yèti wèe kǎǎ nho ìkè.

16 Kè dè bììte bè ñpuò yecàkè,

kè dè wenté bèe taá ticùùti,

bembè ðð í nyà kuwenniku.

17 Kè dè bììte dè né wentému be borè,

bè manténèmu keyènkè,

bè ténke í kè mòkenè kufõwaá.

18 Oyeiwe ðð pǎnté mecǎǎ mme kufǎǎkperìkù kǎme,

kòo tenkèe naá nKuyie ncðð kè,

ò ténke báá kǎté képaàrè fínyĩ kó detie.

19 Kutayietí nè kuyiìnkù dè ðð sũðtoomè timaàntì,

kudònkù yóó me ndi beyeibe.

20 Kè be yǎbèe bè yè,

kè bèe naá nyebiè kó mudii sààmù,

kè benitìbè bá ndenniní be kpéí.

Oyeiwe ðð do mutie kǎme mme,

ò dàòrìmè yeime kó tiyeti nti memme.

21 Bè do fekù sihǎũnsi kperè nde,

bá bè í dàòri mesàà mbekúpobè.

22 Kuyie nnè ku kó muwèrímú kuù ðð yóu kòo yeiwe

kó yewee sũũ.

Kuù ðð bè íi mbè ténke do í yé dii mònni ke dò mbè

bo nfòu.

23 Kuù ðð duó nkè bè mbo bá ke í yĩèkù,

ku nònfè ðð í nyìté bè kèrí kùù ce ìnkè.

24 Bè níí ðeukoo ðende bàmbà nkàa bè mǎhítóo,

kè bèe donní ðende bàmbà kékú betòbè kǎme,

ke mótóo bè ã̃ senté tidiiti kè tì yĩmè.

²⁵ N nàké timóm̃m̃nti nti,
we mbo yĩ n nàké siyáàbìsí,
we mbo yĩ n nàké tì tu detetirè kp̃eti?

25

Bididaa nàké tì Isəbu kuc̃e metā̃mmè

¹ Kè Bididaa Suaa eì kouu béi nke d̃o:

² Kuyie nkpeñ̃ñimu ke duò tik̃m̃bùàtì,
kuù baké keĩnkè k̃abe,
ke bè duó nkè bè bo kè d̃e bè naati.

³ Ku kó behā̃p̃òmbè we mbo na ké bè k̃aa,
ku kó kuwenniku né í mí be we ìnkè?

⁴ Onìtì bo yĩme ke d̃o ò wetí Kuyie nyìkè,
Onìtì peitè wè bo yĩme ke d̃o ò kpa meyei?

⁵ Ot̃ankù yie me ntú ot̃ankù ke í mí ku ìkè,
kè siwā̃ tu siwā̃ kè kù í s̃i wùò nsisàasi.

⁶ Kòo ñit̃i peitè wè wèè né tú dibèù,
onìtì nwèè tu t̃eb̃eutè weè né bo nwennaà?

26

Isəbu t̃èñné tì Bididaa

¹ Kè Isəbuu ò t̃èñné kòo nùu d̃o:

² Ōmm̃e teèmmè t̃énke né mm̃e a teèmmè oc̃ir̃i?
A teènnè òmm̃e wèè baà nh̃òu?

³ A mè nñomm̃èmu ke tiè nwèè í m̃ake meyeimmè,
benke we a ciimè nè a náant̃i mĩeke.

⁴ We nni nwe a náanñè mè d̃e kó tiñaant̃i?
Ōmm̃e yeimmè mm̃e mèè ñánñi a mĩeke?

Kuyie mbakémè kutenkù

⁵ Bədəmbè kǎntì aumu be ei bè borè meniε nfūǎ.

⁶ Kuyie mborè kudənkù feímu,
mukǔǔ nkó dihei í kù sərinè.

⁷ Kuyie nkuù pité tiwetì kè tì nùú mmeεε kubakù
yóu bíékè,

kè kuù nùnnó ketenkè detetirè.

⁸ Kuù pǎǔ nfetaafè yewetè mieke,
meniε mme nyí yǎnte yewetè kè yè kěté.

⁹ Kuù ǎǎ pité tiwetì kékǎǎ nku kpààtikàri, kè yewetèε
dí dàtinné.

¹⁰ Kuù kèété dàméèrì ò yó nfirì dè,
kuù kèété dibiiñni nè kuwenniku dè mànke dè.

¹¹ Kè Kuyie mpéi nkéinkè,
dè kè dimu kè ke sǎnkèε sǎntè.

¹² Ku wērimú muù te kè dàméèrì sǎnti,
nè ku ciimmè kù namè dàméèrì kó musimmù.

¹³ Ku nùú kó muyaá mmuù kǎútóo tiwetì kè tì
wenke.

Nè ku nòutè nte kù yèite yeitemè fəwaàyeife.

¹⁴ Ku tǎmmú kù pǎ mmù kó tekéètè nte mεmme,
ti yo ku tǎmmú kù pǎ mmù kó tináàntì sǎmpó nwe,
kè mù né bo péré metammè mediè
we mbo dáátí kékeè de kó metammè?

27

Isəbu sǎtémè o náàntì

¹ Kè Isəbuu sǎtè kémbekù o kpɛti ke béi nke dǎ:

² Kuyie mbomu kuù yete kù bo n kónnémè,
kunku muwērimú muməu yiè kuù m píε
mmeyeñcaàrìmè.

³ Kè n kpaá wei,
kè ku kó muyaá nkpaá ke yiè nh ãnnì.

⁴ N yí kpaá ke bo náké tiyeiti matì,
tìmatì báá yènnì n nùù tì tu siyáàbìsì kpeti.

⁵ N yí kpaá ke bo di duó nkunaatí,
nè m bo kúmè n yí yóó nenni n wetímè.

⁶ N yóó nnáámmu n wetímè,
n yí wèti n fɔnkúò.
N yèmmè í m bekùnè tìmatì ìnkè.

⁷ N dootitòu dèe ò dòò dè ãã dɔ̀d̀mè beyeiwe,
tì ãã tuàkení wèe cààrè tì tuàkení n dootitòu.

⁸ Ɔnti bo nkpaá onitiyeiwe baa tì?
Kuyie nkéeté diì m̀nnì o fòmmu kó feyĩ̀fè?

⁹ Kè m̀yèncààrìmè ò tuàkení diì m̀nnì,
kòo kuà nke yu Kuyie nkù bo ò kèntáà?

¹⁰ Dè bo nhò naatinè Kuyie mmuwèrímú muməu
yiènáà?

Ò bo nkù yu yemà̀rè yeməuà?

¹¹ N yóó di benkemu Kuyie nkó tikpetì màmè,
n yí yóó di sɔ̀nne muwèrímú muməu yiè ndó kédòò
tì.

¹² Di mómməmbə di dè yàmu,
n né í yé mùù te kè di kpaá ke náá ndetètìrè kpeti.

Beyeiwè kperè yíémmu ke m̀e nyí yóó m̀ante

¹³ Nte Kuyie mbàanè tì oyeiwe,
muwèrímú muməu yiè mbàanè tì oyeiwe tì tú:

¹⁴ Kòò pié ibí kè ì sũ̀ mudoò muù ãã ì kònnè,
o yaabí ãã í ndi kénsànnè.

¹⁵ Bèè yenté yenté kè mutenkũ̀ mbè kùò,

be pobè keté ke báa kari be kũũ.

16 Kòò m̀ò̀t̃e idíítí kè ì sũũ mmutáá ndòmmè
ketenkè,

kè tiyààtì còú còú titátì k̃m̃e.

17 Wèe dè tìkú kécóú nhosàù wèe yóó tì dàátí,
onitì wèe wetí wèe yóó tieke de kó idíítí.

18 Ò maá t̃è c̃ĩt̃è í tú tekpetè,
tè dòñnè difii ndi bè ãã d̃ò d̃i k̃embaanè kupaku.

19 Ò yóó kú ke tú okpààtì nwe,
bè me nyí yóó tì nhò w̃ennénè kékũnnè
bá kòò èntè ò báa yà d̃em̃arè.

20 Kuf̃w̃aá nkuù ò do koò dàtinnè menie nh̃ã
dátinnémè kukó,
kuf̃w̃aá nkuù ò t̃ùóté tef̃d̃óntè k̃m̃e keyenkè.

21 Kè diyie ỹèní k̃è bíékè kó kuyaakù ò t̃o kédéténè,
kòò uuté o cónni

22 Kè Kuyie nho t̃ãũ ipie mbá mesémmè í kù bo,
kòo cokù ke bo yenténè Kuyie nkó tenòùtè.

23 Kè bè ò wũ̃stì mudaá,
ke wúó nho c̃ĩt̃è ke ti ifontii.

28

Meciì nkó disàri

1 Timátì péitì kó yebòrè bomu bè tì waà ndè,
kè mes̃w̃ nkó yekàrè bo kè bè mè dèi ke ou,

2 ke dammù timátì ketenkè,
ke ãã p̃ũnnè yetárè kédèite dis̃w̃ũ̃.

3 Bemátìwambè ãã mííté muh̃ã́ mmu kéta ketenkè
sò̀̀kè,

kéwammú kékíé ketenkè fũḏ,
yētárè yèè bo ke miékoo desòurè.

⁴ Bè ḏḏ dammú yefòtè ke cútóomu dedétirè òmòu í yóó
na kétuəke dè,
ké nkè nùú nke détirìnè benìtìbè.

⁵ Ketenkè tidiiti yìèní kèè ìnkè,
ke miéke né kùti ke kùtimu ke dò mmuhāā nke còuté.
⁶ Kèè tenkè miéke kó yētárè miéke yētásààyè bè tu yè
safìi yè bomu.

Ketenkè miéke kó mutáā mmu bè dèimè mesəə.

⁷ De kó kuce fetúúfè í kù yé,
ditúsòu í yà de kó kuce.

⁸ Mukpasimmù mùu tá mumáà mù í tũnne de kó
kuce.
Dicìricìri marì mu nyí kèté de kó kuce.

⁹ Onìti yie me nhḏḏ nampemu dipèrì,
kékpeí nditārì kétuəke dì fiíkú dè,

¹⁰ kékeú yepèrè yefòtè kécútóo,
dèè kó dimàà tu desààrè onìti nònfè dè yàmu.

¹¹ Weè ḏḏ kpénné menie kédennení dèè do səri.

¹² Yé onìti bo péte dè meyèmmè?
Meciì nkó dikàrì bore?

¹³ Onìti í yé me donku màmé,
mè keté ke í bo kutenkù kuù mmieke.

¹⁴ Difòtìrì cūmpuri tú: Mè í bo m borè,
Kè dàméèrì tu: Mè í bo m borè.

¹⁵ Bè í mè cèkii nè mesəə nsààmè,
yoo a cōnné timátì péitì cidóò ké mè cèètenè.

¹⁶ Bá mesəə nsààmè Ofii eì kōme báá na ké mè ènnenè

ditásààrì bẹ̀ tu dì oníkìsì yoo bẹ̀ tu dì saffì dì báá yẹ̀
bennénè.

17 Məsəə nyoo timátì pẹ́ítì í mè tù̀ðke,
bá məsəə nsààmè kó fəbòòfè bá nsànnè ké mè
cèètenè.

18 Kè n ténke né báá buónè bẹ̀ d̀̀̀̀rinè dè mədèi mbè
tu dè kòdài,

nè ditásààrì bẹ̀ tu dì kidisitári,
kàa m̀̀̀ke məciì dè pè̀̀tému mədèi.

19 Etiopii kó yətásààyè bẹ̀ tu yè t̀̀̀pàsì yè báá na ké mè
tù̀̀̀ke,

məsəə nsààmè m̀̀̀mməmmə í mè tù̀̀̀ke.

20 Bè pieti ònke bíékè məyèmmè náke?

Məciì ncíètè borè?

21 Dè borè onitì yie mbáá na ké dè yà,
bá tenòtè t̀̀̀è p̀̀̀tì dè̀̀̀nkè t̀̀̀è báá mè m̀̀̀ánè.

22 Dif̀̀̀tìrì cūmpuri nè kudənkù dè nàá nke tú:

Ti kè̀̀mu nè ti to bẹ̀ nàámmè mə kpéi.

23 Kuyie nkuù máà yé mə cíètè kó kuce,
kuù máà yà mè ã dè.

24 Kè yé kuù ẁ̀̀ómmè nè ketenkè m̀̀̀nkoo,
kè kuù paké dè̀̀ kó dimàà bo ketenkè ìnkè.

25 Kunku kuù benné kuyaakù ke yé ku kó kucéékù
m̀̀̀mè,

ke yé dà̀̀mè̀̀rì kó məcūmpume m̀̀̀mè.

26 Kuù kè̀̀tè fetaafè ikuó fè yó ntū nyi,
ke keuté kuce fetaafè yó mmíi nke yiè dè.

27 Mə̀̀mmə kù yàmè məciì kè mè wenni,
ke yà mə wenniku m̀̀̀mè ke mè paaté.

28 Dè m̀̀̀nnì kénáké onitì ke d̀̀̀:

A bo ndémè Kuyie ndè̀̀ tu məyèmmè,

a bo nyennínèmè amáà meyei ndeè tu meciì.

29

Isəbu dèmmumè ye we yèè p̄ɛ̀t̄é ye kp̄éí

¹ Kè Isəbuu s̄ōt̄é kémbekù o kpeti ke tú:

² We mbo w̄ɛ̀t̄e k̄ét̄énn̄éní bet̄ããb̄è bèè p̄ɛ̀t̄é?
Kuyie ndo m bāa yèè m̄òr̄è bo ȳĩm̄e k̄éw̄ɛ̀t̄ení?

³ Kuyie nfitírè dèè do ã̄ nyuo n yuu ìnk̄è,
kuù do ã̄ nni mmí keyènk̄è k̄è n k̄erí.

⁴ N do bo diì m̄ònn̄i n yiè k̄è d̄è d̄òmm̄è,
Kuyie ndo k̄ãnk̄é diì m̄ònn̄i n c̄f̄è̀t̄è.

⁵ Muw̄ērímú mum̄ōu yiè ndo m bonè diì m̄ònn̄i,
k̄è n kó bedap̄amb̄è m murímu.

⁶ N do bonti metuò mmieke nke,
k̄è odifíè kó mekùò mp̄iék̄é n tuò.

⁷ N do ã̄ nk̄è n ye ke k̄òt̄e beh̄eik̄ènk̄ót̄ib̄è k̄àri d̄è,
ke waá ndik̄àri ke k̄àri.

⁸ Kè bedap̄amb̄è n yà bè ã̄ nf̄ũ̀t̄ìmu,
k̄è bedak̄ót̄ib̄è it̄e be k̄àr̄è k̄écóm̄mú.

⁹ Kè beh̄eik̄ènk̄ót̄ib̄è k̄ũ̀nn̄é bè do náá nt̄i k̄épi be nò.

¹⁰ Kè bekp̄ààt̄ib̄è kó metam̄m̄è d̄ò yúóó,
k̄è be nóndié ndari.

¹¹ Bèè k̄èrm̄mú n náãnt̄i bè do ã̄ nni ns̄ãnt̄ìmu,
bèè n yàù k̄è bè náá n yet̄is̄ààri.

¹² Osénn̄iw̄è do ã̄ nk̄òo kuónkoo nhò deet̄ému,
deciribire dèè í m̄òke oteènt̄i k̄è n d̄è teenn̄è.

¹³ Bèè do ã̄ nyóó kú bè do ã̄ m p̄ãmu mes̄àà,
n do nárik̄ùnk̄omu bekúpobè yèmm̄è.

¹⁴ N do dáát̄i mewet̄ìmm̄è mme diyaàbòr̄i k̄ãme,

ke dáátí meɗə̀rìmè sààmè tiyà̀tì kōme,
kè mɛ̀ tu kuyàbomboúkù m bou kù n yuu.

15 Mîi do ɔ̀ ntú tiyũ̀ɔ̀ntì kó inuɔ̀,

ke tú tihà̀tì kó ità̀ðke.

16 Ke tú besénnìbè kóo cice.

Kòo pò̀ò mà̀ke tìmatì n ti wèríní tì dò nkéndòmmè.

17 Mîi do ɔ̀ kèétè beyeibe kó muyèi,
kèfietè ò pĩ ndè ke aaké.

18 N do tú n yóó kú n cĩ̀tè nte,

ké nyóó kú kè n we sũũ mmubirímú dòmmè.

19 N cĩ̀ɛ n do ta kètuɔ̀ke menie mme,

kè n fã̀tì ní mantè keyènkè.

20 Bè do ɔ̀ nni nsã̀ntímu sáà,

N wèrímú do í deu.

21 N do ɔ̀ nkè n nàá mbè nkémmúmu n tú mù,

kè n yóó béi, bè d̀ò yúóó nwe,

kénkémmú n tú mù.

22 N do ɔ̀ nkè m béi nhòm̀òu bá n ténne,

Kè n náã̀tì mbè taà.

23 Bè do ɔ̀ nni mbaa ti baamè mme fetaafe,

bè ɔ̀ mbaa m̀èè botí fetaketifè.

24 Bè do ɔ̀ yà n wèi kè d̀èe bè dimu,

bè me nyí nna ke bo s̀uk̀unne n yìikè.

25 Mîi do ɔ̀ tã̀atè kè bè neinè,

ké mîi mbaké,

ké mbo be tĩ̀nni mieke ke tú be kóo kpà̀tì,

ke báá mbèè yèmmè cà̀rè.

30

*Isəbu wèrítè̀mè ò do dòmmè, ke né dòmmè di
mmànni*

1 Di mmənni ibi iì né n daú,
inyi iì cicəbè do í sànnè m bo bè neínnèmè simó sù
cəmmù n wũš.

2 Bè keté ke do yóó n dɔ̀ ba?
Be wērímu í yó mbo kéməntə.

3 Mesémmè nè dikònni deè bè poté kè bè məté,
ke áá ntedəntè ke wanti bè bo mankoò mù
tedənkpetè ìnkè dèmarè í dè bo.

4 Ke kēĩti sifəkəsi sitekəsi yə, ke cáante,
kè itecĩē ntú be kó mudii.

5 Bè do bè bətimu,
ke níi mbè bəti ke úú ke dò mbè tu beyóóbè.

6 Bè do fòu yekondake miəke nke,
titādènti miəke nè yepèrè fiè.

7 Bè do ə nhoke tifāpèùti miəke nke ke kuò,
ke kūrí kūrí tifāàti miəke.

8 Bembe bèè do tú isĩntébi kè be yètè í bo,
bè do puoti bè ke bè bəti dihei.

9 Bàm̀bà mbèe né n diè,
m̀i né naá mbe kó feonnifè.

10 Bè m pèmmu ke m b̀tinné,
kè í yĩēke bè bo n suumè n ỳikè tinóntš̀ti.

11 Kuyie nkuù t̀te n t̀mmù ke n dii nyifei,
kè bè dèkù n ỳinkè ke í ỳèkù.

12 Bè ité diĩnni ndi ke còmmú ke m buò nyiwēi ke bo
m bə,
bè keu ice nyi ke kəriní m borè ke bo n dɔ̀ meyei.

13 Bè peri n ce nku,
bè wanti ke bo n kuəmu,
bè keté ke í dó òmə̀u bè teennè.

14 Bè tɛntɛ kuduotí nku, ke uríní yɛdombire ìnkè
mɛcǎǎ,
ke kǎrinè m borè.

15 Kufɔwáá nkuù nh auté ke kàútóo n sǎnni kuyaakù
ɔɔ yǐmè,
kè n wèl pɛɛtótó diwetiri kɔmɛ.

16 Di mmònni n fòmму muù paare,
meháárìmè kó yewe yɛè n sǎńké.

17 Keyènkè mònni kuyonku kuù ɔɔ nni ncáá nke taà
n kǔɔ,
ke n dǎmmù bá nyí mǎke mɛom̃pùmè.

18 Kuyie mpǐ n yaàbòrì ndi nè muwɛ́rímú ke tùte,
kè dè cɛ́tínnè n fǎńí.

19 Kuù m bɔ ntisǎsǎàtì miɛke,
kè n sǎáténè mutáá nnè mutápeí.

20 Kuyie, n kuànnè fǎ nwe, a mɛ nyí kém̃mú,
n cómmú a ìkè nke, kàa bùútóo n kpéí.

21 A tiikení n kpéí nke,
a m puotìnè a wɛ́rímú mumɔu ndi.

22 A n tùóténè kuyaakù nku ke tɔ ke kǎrinè,
kè kuyaakù m puotì ke n kóommu.

23 N yému ke dò nha n kǔntinè mukǔǔ mborè ndɛ,
timɔu kó dimúnnémáù.

24 N do í fɛ́ũnko bɛcǐribè,
bɛcǐribè do ɔɔ í nkuà nkè m bùútóo.

25 Bèè do bo meháárìmè miɛke n do bɛ kuàmmu
mɛsém̃mè,
mɛsém̃mè do m bonèmu bɛséñnibè.

26 N do yé ke tú n yóó yà mɛsàà mɛɛ,

ke né yà meyei,
n do yé ke tú kuwenniku kuù kèríní,
ke né yà dè m bìtòomè.

27 N nautì tii kònnì ke kónnì,
meféũtímè kó yewe yeè n sǎńké.

28 M bonè meyeñcaàrìmè mmè, diwèi í bo,
kè n kó tináaàntì tu didabònnì benitibè cuokè.

29 Kè n dabònnì te kè n naánnè yekpamaà,
ke neitinè icuo.

30 Kè n kǎmmè sùute ke pekíi,

kè n kũǎ binè kukǎntonnikù.

31 N kùtìdùkù naá mmukũũ nkǎku nku,
kè n tārife naá ndidabònnì kǎfe.

31

Isəbu nàkémè ò í cààrèmè mùmamù

1 N do dǎunnè dinùù ndi n nuǎ nke dǎ:
M báá wénté osapàà nkóò yaá.

2 Kuyie nna nni nduó mba keĩnkè?

Muwèrímú mumǎu yiè nna nni mbaanè ba dèè tu n
kó tiyeti?

3 Beyeibe beè òǎ yà meyei,

kè becaàrìbè kó ticǎnti tú meféũtímè.

4 Kuyie nsàà í wúó n kéri kùù cǎà?

Kù í kaa n nacèfǎtàà?

5 Kè n do nfòù siyáàbìsì mièke nke,

kè n do kéri mesoùmme kó kuce nku,

6 Kuyie nhá m benné a kó tɛbiètè,

a yóó yàmu n yí mǎkemè meyei mmamè.

7 Kè n naàcètè do nyóu kuce sààkù,

kè n yèmmè do ntũnne n nuə ndómè,
 kè mutõnyeimú mamù do nsãũ n nəu,
 8 Kè dè do dò mmemme otə̀u mə̀u kǎũ m buətí dè,
 bèe u n fiíkú dè.

9 Kòo nitipòkù mə̀u do yũś n yèmmè,
 kè n do nhòke n népotù̀ b̀òrì ke baə o pokù,
 10 Kè n do ndò̀ memme, m pokù mómmuə nnaá
 mbetə̀bè kó kudaakù,
 bá wè kòò nhò d̀òrinè ò dómè.

11 Ke yé dè túmè meyei ndiemè mme,
 bá wè̀ beéntì kòo yé ke dò mmè m̀annè dikpetíntou.
 12 De kó meyei nna ndò mmuhǎá nké n cóúté kékuə,
 kécóúténè n kperε m məke dè deməu páíí.

13 Kè n kóo tǎntì mə̀u níí do nyĩ nh ò d̀ò̀
 n dò nkóò d̀ò̀ tì kè n tì nhò yetenè,
 14 Kè n do ndò̀ mebotí kè Kuyie nni nsei n yĩme?
 Kè kù tì nni mbekε n kù t̀énné ònti?
 15 Ke yé Kuyie nkuù máà ti d̀ò̀mè mí nnè be,
 bá wè ti yǎ̀bè pə̀utì miεε,
 kuù ti p̀ìtè ti yǎ̀bè pə̀utì miεε.

16 Kòo cĩrì níí do ndó d̀emare kè nh ò m̀ante,
 kòo kúpokù níí do nkuè nkè m bùútóo,
 17 Kè n do ǎ nyo n diitì m máà ke báá pǎ deciribire!
 18 Nè m bíkémbéntì miεε m p̀ètinke tú iciribí cice
 nwee,
 nè n yènnímè n yǎ pə̀utì nti ke p̀anke ntú bekúpopè
 kóo teéntì.

19 Kè n do ǎ̀ yà osénnìwè wè̀ kpa tiyà̀tì,

ocĩri wèè í məkε kuyààkù ke daati,

²⁰ kòò í nni ndəunnè mutōmmú,

kè n yí nhò dàtínné kuyààkù ke tònkùnne o kǎntì.

²¹ Kè n nòutè do yau iciribí ìnkè,

n yé mèè kpéí nke dò bebeémbè yó n kónné,

²² Kè n do dǎò mebotí m bakùu tǎte kù tuuténè dè m
baayuu,

kékééte n kpāncentuku borè.

²³ N dému Kuyie nkó tibeéntì,

M báá dáátí kécómmú Kuyie nkperíkù ììkè.

²⁴ Kè n do tùóté n yèmmè kéduó mmesəə,

Kè n yèmmè do mbo mesəə nsààmè ìnkè,

²⁵ Kè n do mpətì m məkemè tikpàti mediè,

Kè n do nfũũ n yèmmè n nòutè waá ndè ìnkè.

²⁶ Kè n do nyà diyie kó menáà,

kè n do nyà otànkù péimè ke kéréi kè dè wenni.

²⁷ Kè dè do nyũš n yèmmè

kè nni ndò m bo nínkú ké dè dəu.

²⁸ Kè n do dǎò mebotí,

meyei ntó mme mèè mǎnnè dikpetíntou.

Ke yé m bùtínnémè Kuyie nku kunku kùu bo ke ìnkè.

²⁹ Kè meyei ndo sǎńké n dootitə̀u kè n yèmmè nnaati,

kè diwèi níi do n kuò meyei mmèè ò tùàkení me kpéi.

³⁰ M me nhǎǎ í nyie nke pǎ n nùu mǎfiè nkè dì bo ò

bǎnté kusìnkù,

ke dò wèè kú.

³¹ Bèè do taà n cǐètè be miεke we ndo əə yĩ ò í diè

nyimaa?

³² Opǎò do əə í nyié nditowaà,

m bòrì do kpeté kénfeímu bεpòòbè kpreí.

³³ Kè n do nsərì n yei benitibè tabè d̀̀̀̀rimè,
kè m mè ẁ̀̀nnìnko m miεke.

³⁴ N yòte mèè kpreí mbenitibè,
ke yĩ̀̀kù n kəbe bo n senkèrimè,
nè de kpreí kè nni mmuti táú táú ke cĩ̀̀éké,

³⁵ We nsàà bo yie nké n kénté,
n yĩ̀̀kúmu n ǹ̀̀̀tè ke d̀̀̀̀è,
muwèrímú muməu yiè nweè yó n t́́́nné dipátiri n
dootitə̀̀̀ ẁ̀̀ri dì ke n wátiri.

³⁶ N yó ndi bukúmu,
N yóó dì d̀̀̀̀ dikpààtip̀̀̀̀ ndi kéóké.

³⁷ N yóó ò benkemu n nacèf̀̀̀tè yeməu,
N yó nkérì o borè ke yíεo tekpààtibite kəme mme.

³⁸ Kè n do nfiète ketenkè n kuuti kè,
kè n do nkè cəuténè ke yembè,

³⁹ kè n ní do ndi de kó ketenkè peité t̀̀̀̀ diiti ke í ti
donté,

ke yóu kè ke yembèε kúnè dikònni.

⁴⁰ Kè n d̀̀̀̀ məbotí, kèε peité tisāmpotì,
kèε ye tipotì keyóu kè bo peitémè tidiiti.

Isəbu náàntì m̀̀̀nku nku mεmme.

32

Ediu kó tináàntì

¹ Edifasi nè Bididaa nè Sofaa kè bèε yóu ke t́́́nke í
nnáánnè Isəbu, ke yè ò do wúómmè omáà wèè wetí
wènwε.

2 Dammu naàmùnkù kou Buusi weè do peité Badakɛedi kòo peité Ediu. Weè Ediu miɛke do peike Isəbu mediè ò yěmmè ò tú wèè wetí kè Kuyie nné ò nìíté.

3 Kòo miɛke yènnè o népobè betāāti bè í yà mèè kpéi mbè yóó ténne tì Isəbu. Dèè benkú Isəbu naatimè kè Kuyie nyí naati.

4 Ediu do kpaá cīékému ke mu nyí béinnè Isəbu ke yé o népobè betāāti do ò kòtínèmè.

5 Ò yà dii m̀nni ke tú o népobè betāāti nò ténke í táurì kòo miɛke peike mediè.

Ediu nàkémè dèè te kòo d́ kébéi

6 Kè Buusi naàmùnkù kou Badakɛedi birɛ Ediu béi nke d̀:

N tú debirɛ nde kè díndi tú bedakótíbè,
dèè te kè n yàte bá n yí dàátí ke bo di benke n kó meyĩtímè.

7 N yèmmè do dò ndi me ntúmè bekótíbè, dí yé di bo béi ntì ke yé ndi bie mme nsũũmmè dí m̀ke m̀ciì.

8 Ke yé ba kè muyaá mmùù bonè onìti muù ò ciinko, muwērimú muməu yìè nweè mù nhò duó.

9 N kòté weè í tú n yé dèè wenni,
a bo nyémè dèè sié í boní tikóti borè.

10 Dèè te kè n tu dí kénté kè m béi,
kébenke n kó meyĩtímè.

11 N yèmmè do dò ndi yóó náké tìmatì nti,
n do di kèmmúmu ke bo keè di yóó yĩ mù,
kè n yà di bo náké tì o náaǹti ìnkè.

12 N do di kémmúmu məsàà nke s̄s̄ ndi kóò m̄òu í na
ke sei nyIsəbu,
ke s̄s̄ nhò nàá nkè di í t̄enn̄nko.

13 Di yèmmè bá ndò ndi tú məciì nyembè,
Kuyie nkuù yóó ò na tináànti dè í tú onìti.

14 Isəbu do í náánnè mí nwe,
n yóó ò t̄énné tì yó ncáánnèmu di kp̄eti.

15 Dè di dimu di í yà di bo ò t̄énné tì,
yētannò yēè di d̄ònté.

16 N do di kémmúmu di me nyí náá,
di me nyí n t̄enn̄nko t̄imatì.

17 Dè t̄ùàke n kó dim̄nn̄n̄i ndi kè m bo béi,
n d̄ó kébenke n kó meȳí̄t̄ímè mme.

18 M m̄ake tináànti péu ndi,
dè nh̄ ɔ̄t̄ímu ke n c̄ókíí m bo béimmè

19 Dè f̄ánnimu mmīeke m̄enaà mm̄è bi me k̄ōme,
bè c̄ũ̄m̄è kud̄uk̄ù kè kù d̄ó képot̄e.

20 N d̄ò nkébéi mm̄u k̄ép̄ét̄é m̄uyaá nkéwei,
n yóó béimmu k̄é̄t̄énné Isəbu tináànti.

21 N yí yóó ȳote òm̄òu,
m me nyí yóó duó nh̄òm̄òu kunaat̄í.

22 N keté ke í n̄ə nke duò nkunaat̄í,
kè m m̄è d̄ò w̄èè n te ò yóó n túót̄ému bàmbà.

33

Ediu béimmè ke tú Kuyie nh̄ō caummu onìti

¹ F̄s̄ nyIsəbu k̄énté kékeè n d̄ó ké béi nt̄i:

Keè n d̄ó ke dá náké tì tim̄əu.

² Nh̄ ààtemu n n̄ùu ke d̄èè,

kè n nónɔɔnfè nampú n nùù miεke.

³ Nè meyèmmè memáà ndi n yó nnáámmè,
N dɔ kénáké n yé dè nde weti weti.

⁴ Kuyie nkó muaá mmuù n dɔ̀̀,
muwērímú muməu yiè nkó muaá mmuù te kè n
fòù.

⁵ Kàa bo na ké n kpénné tináaàntì,
a báátí kénwāké kè ti máúté.

⁶ Mí nnè f̄́ nKuyie mborè ti mamu òməù í p̄́éte otə̀̀,
bè ti dɔ̀̀nè mutáá mmu tidé.

⁷ A tū mbá nni nyĩ̀̀kù kàa bù̀̀tì duò,
N yí yóó da benke tikpetì.

⁸ A b́́i ntì n tì kè̀̀mu,
a tannò yènní ke tamu n to.

⁹ Kàa tu a wennimu Kuyie nyì̀̀kè ke í məke
meyéimè,
ke dò mpáí páí ke í məke meyei mmamè.

¹⁰ Kuyie nkuu me nyàmu kù da sei ntì ñnkè,
ke da wúó nku dootitə̀̀.

¹¹ Ke tàú nha naàcèi timátì,
ke paké a nacèf̄̀tè yeməu a ḱ́rí yè.

¹² Isəbu mí m bo da náké kè ñ d̀̀ a càà̀̀mu deborè,
a í naati Kuyie ndeumu, onitì í d̀̀ nké kù nènninè.

¹³ Dè d̀̀mmè kàa kù séí?
We mbo na ḱ́t̄́nné kù bèkú tì timəu?

¹⁴ Kuyie nh̄̄ b́́imu me mborime miεke yoo nè
met̄̄mè miεke kè ti me mbá ndake.

¹⁵ Kù ã̄ b́́imu nè tidə̀̀ntì keyènkè,

benitibè duó dìi m̀nni kè be nuo ncĩẽke, kè bè ỳ nke duó.

16 De m̀nni ndi kù ã ã benkemè benitibè kù dó ké bè benke ti,

ké bè cau mmesomme.

17 Kù ã ndó képaannè onitì nwe mutõmmú yeyimu, képatenè onitikperì tefentè tèè na nhò pĩ.

18 Kù ã ndó kòò deeténè kufõti nku, kènte kè wèè yenténè mukũũ nkó fecièfè.

19 Kuyie nhõõ bonté m̀nni mari onitì mefẽũtímè, kòò dóú ndidóú ke bo yṹs̄ nho to nyè.

Kè kuyonku ncáá nho k̀nti timou,

20 kènte kè wèè pẽ mmudii mumou,

ò do n̄nnè tii diiti ténke bá nhò naati.

21 Kòò k̀nti móté kàa wènté a báá yà tì k̀te kè.

Kòò kṹs̄ yèè do s̄ori kè yèè feité.

22 O naacètè tèè nà kufõti bènni,

kòò duúnnè kudonkù.

23 Kè dè naati Kuyie ntõnni mari dìi nàá nti kpéí Kuyie mborè di bo yènni Kuyie ntõrè tekoupiítè (1000) mieke

dii nàá mbenitibè bè dò nkéndõori mè.

24 Kè mesémmèe pĩ nKuyie nkè kù dò:

Deeténè we kòò báá ta kufõti.

Kè ku tõnni dò m pètému tidonti o kpéí.

25 De m̀nni kòò wète kéhẽnké kèsũũkè kènaá nhobíè,

kènaá nhò do cẽnti ke dòmmè.

26 De m̀nni kòò kuónnè Kuyie nkùu ò kènté,

kòò nkəri ku cĭètè nè diwèi ke yĕ kù yóó tũntemè o kpeti.

27 Kòò ndiè nke náá mbenìtìbè beməu ke tú:
N cààrəmu ke yeténè ikuó kù me nyi n yietí n yei.

28 Kù n dontému bá n wēnnì í tati kudənkù, kè n kraá fòu ke wúó nkuwenniku.

29 Kuyie mpĩ mmuù tōmmú onìtì kpéi,
ke kónnì kuce mēdémè mētāāti dè bèkú mè.

30 Kè dè bo yie nkè kùu ò dènnení kufāti,
kòo wēte kényà befòubè wùó nkùu wenniku.

31 Isəbu kénté kékeè n tú mù,
yĩ só kè n bēi.

32 Kàa məke tìmatì ke bo bēi nhá bēi,
n dómú ke da duó nkunaatí.

33 Kàa me nyí məke tìmatì á nni nkémmú,
a yĩ só kè n dá benke mecìi.

34

Ediu səkémè ke sei nyIsəbu

¹ Kè Ediu baa nsəké o náàntì ke bēi nke dò:

² Díndi mecìi nyembè keèné n túmu,
díndi bèè məke meyèmmè kénténè n náàntì.

³ Ditoò bààtìmè tináàntì,
dinùù me mbaàtì mudìi kó kunaatí.

⁴ Yóunè kè ti bate dèè sié,
yóunè kè ti wammú dèè wenni.

⁵ Isəbu me ntu wenwe wennimu,
kè Kuyie nkuù dó kóò nìnté.

6 Ò tu bá nè ò me ndə̀̀rìmè dèè sìé, Kuyie nhò wùò
nsiyáàbìsì yìè nwe.

Koò poté koò kàute ò me nyí cààrè mùmamù.

7 We mbo dèmarè ke dònne Isəbu?

Wèè nàá nhò dómè ke í yī̀kù?

8 Wenwe wèè dàpúnè meyei ndə̀̀rìbè?

Ke neitinè benitiyonkubè?

9 Ke nàá nke tú ò bo ntaunnèmè Kuyie ndè tu detetirè
nde,

dè í màke mucóntimu mamù.

10 Díndi bèè màke meyèmmè kénténè n tú mù:

Kuyie nyí tú kùù d̀̀ri,

muwèrímú mumə̀u yìè nyí tú wèè də̀̀rìmè í síé.

11 Kù yieti benitibè be də̀̀rìmè d̀̀omme mme,

kù bè fòku be də̀̀rìmè d̀̀ommè mme.

12 Kuyie nyí tú kùù d̀̀ri bìtì,

muwèrímú mumə̀u yìè ntũ ntimóm̄m̄nti nti.

13 Òm̀̀u wèè í yē nKuyie nni mbaké kutenkù,

òm̀̀u wèè í kù bànnε kutenkù.

14 Kè dè d̀̀o nKuyie ndo dake ku m̀̀á kpréi nke,

kè kù dèite ku yaá nnè ku wemmu.

15 Dèè kó dim̀̀á wei dè na nkumu dim̀̀nni dim̀̀á,

onitì na nwètemu mutáá mmiεke.

16 Isəbu k̀̀a m̀̀ke meyèmmè kénté n tú mù,

keè n ǹ̀aantì.

17 Wèè í tũ ntimóm̄m̄nti ò bo na kébaatáà?

A bo na kései nwèè wetí ke tú o kperàà?

18 Kuù m̀̀á ã́ náké okpààti ke d̀̀ ò tu oyeyiwe,

kénáké sikpààtibí ke d̀̀ sì tu benitikò̀̀bè.

19 Kuyie nkunku í kommu sikpààtibí,

kù ɔ̃ í nwúó nhokpààti kè dè pēēté fedawanfè,
ke yé kuù bè dòòmè bəmou.

20 Bè ɔ̃ kúmu dimònnì dimáà keyènkè cuokè,
Kuyie nkuù ɔ̃ bè poté ké bè mèèrè kè bèe kú.
Kù ɔ̃ í mpoté okperì nè muwērímú ke né ò kùò.

21 Kuyie nwùómmu benìtibè bəmou dɔ̀rìmè,
kù yému bè kèrì ì ce imou.

22 Dibìnnì dièrì marì í bo yoo keyensòukè
meyei ndò̀rìbè bo səri dè.

23 Dè í békú Kuyie nkù bo wénnímè onìti kè dèe
mònte,
kè kù né na kóò bekénè.

24 Kuyie nhɔ̃ í mpaaté bekperìbè ke né na ké bè
pònte,

kékanne betòbè be f̃tè.

25 Kù yému be tómmú mumou ke yóó bè kprí,
ké bè pònte keyènkè kemáà.

26 Kù bè puotì benitiyibe k̃me mme,
kupìiti ìkè.

27 Bè kù bùtínnè mèè kprí nke ke ténke í dó ké nkù tū,
bè í yie nke bo banté ku kó itié mmaì.

28 Bèè duó nkè bec̃rìbè dabùò ndèkù ku borè,
kù kèemu besénnìbè kuòmmè.

29 Kè kù dò nkáré we mbo kù sei?
Kè kù sònnè kumáà we mbo kù yà?

Kù me ndàkemu yebotè nè benìtibè de kprí.

30 Kuyie nyí dó beniticiimbè bo mbakémè
bè yàà bo naá ndidîntà̀rì kébò nkubotí.

31 Kè dè dò nde yiè mbo náké Kuyie nke dè:

n yiemmu n yetímè n ténke báá dɔ̀dɔ̀ meyei.

³² N cààrè dè kè mu nyí yé,

a dè nni mbenke n ténke báá dè yíé.

³³ A yèmmè dò nkùù ò potáà?

A í mè nyiemme kù tããté tì,

fɔ̀dɔ̀ mè nyémè kù dò nkédɔ̀dɔ̀ tì,

a tũ nnáké tì.

³⁴ Bèè mɔ̀ke meyèmmè bè yóó béimmu,

meçii nyembè bèè n kèmmú bè bo yí:

³⁵ Isəbu í yé ò tu mù,

o náàntì í mɔ̀ke tì co kèè bíékè.

³⁶ Isəbu náàntì me ndònnè beyeibe kpɛti nti.

Meɓennímè nsóké koò tùðkùní.

³⁷ Ò sɔ̀kému ke dɔ̀ke caàri ke kéri,

ò í yie nke bo banté o caàrìmè,

ke sũũnko tináàntì ke sáá nKuyie.

35

Isəbu í mɔ̀ke tináànsààtì matì ò bo béi nti

¹ Kè Ediu baa nsóké o náàntì ke béi nke dɔ̀:

² A yèmmè dò nha naatimu nyáà ba

a tú d̀i m̀nnì a wenni Kuyie nyìkè?

³ A náá nd̀i m̀nnì ke tú kàa d̀d̀ri meyei nKuyie

nkɛti í bo?

Kàa yóu meyei nkù báá c̀nte mùmamù?

⁴ Mí m bo tì nda ténne,

n yóó tì ndi wènnèmu f̀ nnè a népobè.

⁵ Bóuté keĩnkè ḱyà,

wénté tiwetì ḱyà tì da díetirìnèmmè.

⁶ Kàa d̀d̀ri meyei ndè kàa mba Kuyie?

Kàa caàrìmè dó m̀e sũũ ndè bo kù d̀ò ba?

⁷ Kàa wetí dè duò m̀ba Kuyie?

Kù bo cəutè ba a ǹùtè mièkè?

⁸ Kàa d̀rì a caàrì a nitit̀ò nwe wèè da d̀onnè,
kàa wetí dè teénnè a nitit̀ò nwe.

⁹ Kè benitiyèibe sũũ mbè ò mbè kuònnèmu,
kè bedièbè d̀rì bè ò mbè kuònnèmu ke békú
meteèmmè.

¹⁰ Òm̀òu me mbáá yí: Yé Kuyie nkùu n d̀ò kù borè?
Kunku kùu ti duò nyiyie nkèyènkè.

¹¹ Kunku kùu ti duò mmècìi nkè mè p̀èèté
tiwanwantì k̀òmè,
kunku kùu ti ànnè meyèmmè kè mè p̀èèté sinəə m̀òke
mè.

¹² Bè né kuòmmu, kù me nyí bè c̀óú,
benitiyèibe kó sifeí kpéí.

¹³ Bè kuò ndetètìrè ndè Kuyie mbáá bè kènté,
muwèrímú muməu yìè nyí dake be kpèti.

¹⁴ A mè nyèmmè a í kù wùómmu,
kù yému a kpèti á nkù kèrímú.

¹⁵ A me nyèmmè ku mièkè ò ò í mpèike oǹtì,
kù keté ke í dake oǹtì kó mecaàrìmè kpéí.

¹⁶ Isəbu a s̀h̀té ke náánkomu,
a yeimmu dèè te kàa sũũnko tináàntì.

36

Ediu nàkémè Kuyie ntièmmè benit̀ibè

¹ Kè Ediu baa nsàké o náàntì ke b́í nke d̀ò:

² Isəbu nkpaá kèmmú kè n tì nda wénk̀unne,

tináaṅtì kpaá bomu Kuyie ndó n da náké tì.

³ N yíētímè yóó tuəke dè í tòké,
n dó kéduó nwèè n dḡ wènwe kunaatí.

⁴ N náá ntimóm̄m̄nti nti n yí sóú,
meyíētímè móm̄m̄m̄me yie nweè tḡkení.

⁵ Kuyie nkpeññimu kù í yetírí òmòu,
kè kù béi ntì tinti.

⁶ Kù ṣṣ í nyóu oyeyiwe kòo nfòu,
kuù ṣ nkóm̄m̄ú osénnìwè.

⁷ Kù ṣṣ í ndétinne ku nḡnfè bèè wetí be ñnkè,
kuù bè kànnìnko yekpààtikàrè, kè bè yè kàrì sáà,
kè tefentè né bè pī.

⁸ Kè bè bè tàú mmef̄imme,
kè bè áarì mediè.

⁹ Kù bè benkú be caàrìmè mme,
nè bè yetírímè ku kp̄eti ke ãà sifeí.

¹⁰ Kù bè caúm̄mu ke tú bèe kénté ku tié,
ke bè náá nke tú bèe yóu meyi mmudòòrìmù.

¹¹ Kè bè kénté ke yie nku kp̄eti,
bèe deè be we nè diwèi,
kéntuó nkédeèné be bie.

¹² Kè bè me nyí yie nke kénté mudoò mùù bè doti,
kè bè bo kú bè í banté mèè kp̄eí.

¹³ Benitiyeyibe bie miəke ṣ mpéimu Kuyie,
bè me nh̄ó í nkù kuónnè kù bè poté diì m̄nni.

¹⁴ De yembè ṣṣ kú be bénti nti,
bè ṣ ndauti dautinè betəbè mbe kékūnté be fòm̄mu.

¹⁵ Kuyie nh̄ṣ yóu kè mef̄éūtímè tḡkení ku kəbe
kè kù bo bè duó nyitié nyi,
kù ṣṣ yóu kè bèe f̄éūté ke bo kù kèntému.

16 Kù dó ke da denne mesémmè miéke nke,
ke da tanné metuò mmiéke,
kàa nyo ndesààrè.

17 Kàa yèmmè me ndònnè beyeibe kōme,
tibeénti doti a ñnkè nke.

18 Kemiéke báá da souté kàa sǎá nKuyie,
ticuuti bá nte kàa dauté.

19 A dabònni dii í yó nte kàa yè mesémmè miéke,
bá kàa dó a kuónnè a wěrimú muməu.

20 A bá mbaa keyènkè bo tuəkenímè kécíe mbenitibè.

21 A ndake ke báá yie nkétũnne meyei nkó kuce,
ke yé deè temè kàa ta mesémmè miéke.

Kuyie mbakémè deməu

22 Kuyie ndeumu ke kpeñni,
we mbo na kéduó nyitié nkù duò nyi?

23 We nkù benkú kù dò nkédòòmè?
Ke bo na ke kù nàké ke dò: A yetəmu?

24 Benitibè beməu ku nsánti ku tōmmú kpéi,
fǎ mmúnke, a nyé ké nkù sánti.

25 Benitibè beməu mù yəmu,
medétimè mme bè mù wùónnime.

26 Kuyie ndeumu ke mènke deu,
ku bie nyí dò nkaa nkédeè.

27 Kuù òó yǎ́ mmenie nkédee nkeñkè,
kè deè dò yewetè kè fetaafe ni.

28 Kè yewetèe fè cūñni,
kè fè nniu benitibè beməu ñnkè.

29 We mbo na kébanté yewetè cèntimè?

We nyé fetaafe dabònni dòmmè tiwetì miéke?

30 Kuyie kuù òó míité kuwenniku tiwetì miéke,

kè dàmmèrì ndo nsàũ.

³¹ Kù piú yebotè nè fetaafe nfe,

ke ye duò ntidiiti mediè.

³² Kù pikù fetapiéfè nfe ku nòutè mieke,

ke fè bammù kù fè dónè wè.

³³ Fetaafe dabònni dii òò benke Kuyie ntóónnimè,

ke iwũò mómmanyi nyé kù duunnimè.

37

¹ De kó fetadiefe donné n kómbùòti nti,

kè n dinni au ke dó kètõte.

² Kénténè, di bo keè Kuyie mpéúmè metammè,

di bo keè fepiéfè fèè yìèní Kuyie nnù.

³ De kó fepiéfè cèntemu ke fité tiwetì timou,

ke tũðke itemmànke imou mieke.

⁴ Kè ti kèè Kuyie ntammè ùùtimè,

ke péu metankperimè,

kè itapie dàátí tipíùti timou.

⁵ Kuyie nhòò pèe mmetankperimè mme,

kè mutòndiemùu dòò,

ku tómmú ti báá na ké mù banté.

⁶ Kuù òò péi nfetaafe mátàrè ke dò: Donè ketenkè,

kénáké fetaafe ke dò: Ni mekperimè.

⁷ Kè benitibè tómmúu cómmú,

kè dèe yie nkè benitibèe banté ku tómmú.

⁸ Kè tiwanwantì taá ti sòrè keduo

titàdèntì mieke.

⁹ Kuù òò íinní kuyaakperíkù kubakù cànkù bíékè,

kéduó nkè muséé nyènní kubakù yóu bíékè.

¹⁰ Kuyie nkuù òò fuute kè menie mpííté ditàrí kóme,

kékpenke kénaánnè timátì.

11 Kuù ã̃ píe mmenie nyewetè kéduó nkè yèe cíété kémmíí ntipî̀tì timəu.

12 Ke keroo ke wĩētini ke d̄ə̄ri kù dómè kù yē nyè nhōmmè kutenkù kuməu miεke.

13 Kù ã̃ yè t̄ōnní m̄ənni marì ke bo yṹ mbenìtìbè to nyε,
yoo kùu bè d̄ò m̄esàà.

14 Isəbu kénté kékeè!
Yí só kéwénté Kuyie nd̄ò̄ri tìi dieti.

15 A yé Kuyie nni yewetè m̄è botáà?
A yé kù ã̃ yĩme kè yewetèe míítáà?

16 A yé yewetè nùú m̄è botí keĩnkàà?
M̄eciì ndiemè yiè nweè m̄è d̄ò.

17 Kubakù c̄anku kó kuyaakù ã̃ cómmú, kè ketenkèe tonkè,

kè f̄́ nwèè kó tiyààtì tònkè kè kuyiinkù da p̄í.

18 A bo na képité tiwetì kù d̄ò̄mè kè tì kpeñni ke d̄ò ntewéitè,
ke d̄ò ntimáti bè yiè ntì ke utáà?

19 A né n náké ti d̄ò nké kù nàké tì,
tì í d̄ò nkéna kénáké tìmatì,
dè tì d̄ò mbì nwe.

20 M bo na kécau nKuyie n dómè kébéinaà?
N d̄òmmu ké kù nàké kè ku nyéà?

21 Óm̄əu ã̃ í nyà diyie yewetè di dàátí dii m̄ənni,
kè dè nyóó yíe kè kuyaakùu yè k̄autóó kè bèe di yà.

22 Kuwenniku yièní kubakù yoú bíékè nke,
kè ku kó kumietoo fité Kuyie nke duò tikōmbù̀tì.

23 Muwēřímú muməu yiè ntu Kuyie nti báá na ké kù
 nìnte,
 kù deumu ke kpeñni kè ku beénti sié,
 kù me nhõõ í nfěũ nwèè wetí,
 kù bekù sei nwe.
 24 Dèè te kòo nìtì dò nké nkù dé,
 ku kpeti í bonè bèè yèmmè dò mbè wetí.

38

Kuyie mbənté dìi tancĩnni Isəbu

1 Kè ti Yiè nKuyie nyúńi Isəbu kuyaakperíkù
 miéke kóò beke ke dò:

2 Wenninwe de yiè nwèè dọ kédinne n yèmmè,
 nè tináańtì detetirè kpeti?

3 Pĩ nhamáà onitidòù fǎ,
 n yóó da beke tináańtì nti kàa tì nni ntěnné.

Kuyie nkuù baké keĩnkè nè ketenkè

4 Mí nKuyie n do yóó pííté ketenkè kàa bore?
 Kàa cii nkè tùòke kàa yé a béi.

5 We ndò ke benné, a ò yéà?

We ndo dọú nkuhõũ ké kè benné?

6 Yəsǎńkè yèè kè cùó yè còmú ba nyĩnkè?

We ndọú nke pũũ kó ditári ketirì?

7 Sikũwentéwǎã do diè ndii mǎnni ditĩnni,
 diwèi do bo dii mǎnni Kuyie ntǎrè kè yè iú.

8 We nkpetínné dàméèrì kó yecàkè?

O nie ndo puńi dii mǎnni de miékení nè
 muwēřímú?

9 N yóó dátínné dìi m̀ǹnnì dàm̀éèrì tiwɛ̀tì tiyà̀tì
k̄ōme,
kè yewɛ̀tè ntú o kó tɛyàbòtè.

10 N yóó cónné dìi m̀ǹnnì dàm̀éèrì ke bo ò kèéte
kum̀anku,
kékpɛ̀tínné dicà̀u kèpáá.

11 Kóò nàké kè ñ̀ d̀: A n keriní ke kããku diɛ nha báá
sénté.
A ní yó nkááké diɛ ñ̀de kàa néfɪ̀nfirè w̄rímúu deè.

12 Nè a bomè a mu nnàké dikũnweñ̀nì ke tú:
Wentáà?

Yáa a benné diyiè dì bo yènnì dìi b̀rì?

13 F̄s̄ ã̄ duó nkè d̀e wenkení kutemm̀anku
ke kpééte beyeibe be s̀ràà?

14 F̄s̄ ò̄ nte kè ketenkè wũ̀k̀u feité
kéceete mè̀rìmè tibanyà̀tì k̄ōmà?

15 Kè beyeibe pà be kó kuwenniku
kubak̀u k̀u do yuo kè k̀u kèétáa?

16 A ta dàm̀éèrì ke t̀̀̀ke o f̄ũ̀ de miɛke
ke cè nkè ta dàm̀éèrì bintuotà?

17 Bè mu nda benke mukũ̀ ñ̀hèi kó yeb̀ràà?
A mu nyà kud̀nk̀u kó yec̀kàà?

18 A na ke yé kute nk̀u duó ke mamàà?
Kàa de yé a n náké kè n yà.

19 Ūnkuce k̄r̀nè kuwenniku eì?
Dibiñ̀nì ciɛ kó kuce bore?

20 Kè bè tu a dè ỳnì a bo yà de c̄f̄t̀àà?
A bo banté de eì kó kuceà?

21 A dò nké ndè yému,
ke yé a do bomèmu de m̀ǹnnì,
kàa we sũ̀ nkè í dò nkékaa nkédeè.

22 A tùòke mupãã mboomu kó diheìà?

A yà fetaafe mátàrè kó dikàrì yè boràà?

23 A yé n dè dòò ke dàu ndè meyei nkó diyie kpéínáà?
N dè dáu ndè mudoò nè yekpàrè de kpéínáà?

24 A yé kuwenniku òò yènní dè képitè kutenkàà?
Diyie yìèni kèè bíékè, kuyaakù iitiní dè ke fuu
kutenkàà?

25 We nkpeté fetaafe yenébòrè?

Kè we nhänné kuce fetapíèfè tū nkù?

26 We nhò duó nkè fèè ni ketenkè òmòu í bo kè?
We nhò nte kè fèè ni fekpáfè òmòu í ã dè?

27 We nhòò yí fèè cūñní menie dikpàà,
tedòntè dàméèrì í borè
kénte kè timusūūti yènní?

28 Fetaafe mòke fe cìcàà?

We nné péi timaàntì?

29 We mpùó nke peité fetaafe mátàrè?

Mupãã nkóò yó tú we?

30 Muséé nhòò pí mmenie nkè mèè kpenkemu ke naá
nditári,

kè menie nyínkèè naá nkupèrikù.

31 Siwãã kó tenúntè sì nùú ntè tu ònte?

A bo na képitè kuhòò kùú sì píitáà?

32 Fòò òò denneni kutennakú tiwetàà?

Fòò denneni mukorimu nè mudakàà?

33 A yé ikuó ìì bo keínkàà?

Fòò te kè ì pí nyi tōmmú ketenkàà?

34 Kàa béi a tammèe tuòke tiwetì,

kè menie ncúténí ke da dátinnáà?

35 Kàa péi fetapíèfè fèè keà?

Kàa fè yu fèe yie nke dè nte mínàà?

³⁶ We nhõõ náké kucáduonku kukó ntamè meniè?

We nhõõ náké kukodaakù dè wentémè?

³⁷ We mbo na nè o kó meciì nkékaa nyewetè?

We mbo na kébíinní keĩnkè kó sicèe?

³⁸ Kutāāyukú ãõ yĩme kéwēte kénáá nketenkè?

Yedombiè nhõõ yĩme kéwēte kétau?

Kuyie nkuù baké dèè wéi deməu

³⁹ Fṣṣ ãõ duó nkucìrìcìrìyṣkù kù bo dimàà?

Fṣṣ piú icìrìcìrìbìá?

⁴⁰ Ì ṣ nkpaá oke dìi m̀nǹǹǹǹ titā̀d̀ǹǹ,

ì kpaá s̀ri dìi m̀nǹǹǹǹ yefā̀piè mièke.

⁴¹ We nhõõ waá ndikākābii mudii?

Di bí ṣ n kuḡnnè dìi m̀nǹǹǹǹ mí nKuyie

ke áá nke m̀ǹt̀é mudii?

39

¹ A yé sitā̀b̀ó pèi dìi m̀nǹǹǹǹ?

Siyóó ṣ nkuḡnnè kupèitèyonku kàa yéà?

² Sì ãõ púó kèmməke betā̀ā̀b̀è b̀è̀d̀e?

A yé si peitè m̀nǹǹǹǹ?

³ Sì ṣ nkũũ dìi m̀nǹǹǹǹ ke bo peitè si bí,

kéom̀p̀ǹǹǹǹ kupèitèyonku.

⁴ Sii bí ãõ kóté kékpenke kèitè mucèmmu,

ke déte ke ténke báá wētení diyie marì bitì si yə̀b̀è
borè.

⁵ We mpitè dikpáà kó musā̀mmarímú ke fĩnko?

We ñt̀t̀te disā̀mmarínmanni kó kuhõũ?

⁶ Mũ̀ di duó ndikpáà tēd̀nt̀è kè di bo mbo,

di kó diā̀rì tu meĩ̀è nkó ketenkè.

7 Di kpɛti í bonè dihèi kó kutoweku,
ocɛnti í kpaá ke bo di péi.

8 Di firí yetārè Ìnkè nke ke waà mmudiì,
dì dó dè tu timusũùtì.

9 Fehāātìnààfè bo yie nkàa fè pīñnè mutōmmàà?
Fè bo yie nkéwenté dinaadieà?

10 A bo pítínné fehāātìnààfè kuhõũ kè dò fèe duaà?
Fè bo nderi dikāã ke da tũ nke duó ipēnaà?

11 A bo yī fe wērímu deu ké n fè táà?
A bo yie nké fè duó nha tōmmàà?

12 A bo ntá ke dò nfè bo katε kéwētenáà?
A bo fè tou ntidiiti ke dò fèe ti kpēnnáà?

13 Fecònfè fèti pīntimù í yóù,
kè fe fèti mòke ticiti yònti mesàà.

14 Fè né ã nké fè daú nfe yiè mmubirímú miεke fè
pēētému,

kè yè nduó dende mubirímú tonnìmu miεke.

15 Fè keté ke bá nyé ke dò nhoniti bo na ké yè nà,
yoo kuwanwankù makùu yè pòmmu.

16 Fè ã ã í ndake fe bí kpéi,
dè keté ke bá ndò nfeè ì te.
Fè ã ã í nyĩèkù fè bo òumè detetirè.

17 Mí nKuyie n yí fè pā meciì,
n yí fè duó meyèmmè.

18 Kè fè me nyité ke coké,
fè bá mbòti o sãndèètì nè o sãntè be kpɛti.

19 Fóò duó ntesãntè muwērímu
ke dàtínné te fòní dibùà?

20 Fóò te kè tè ã puu dicádónni kōmaà?

Fṣṣè te kè te dabònnì yìè ke duò tikṣm̀bùḡtàà?

21 Tè ṣṣ poté yetàrè kubiriku kè diwèi ntè bomu te
wērímú kpéi,

kè tè nwetóo te dootitə̀bè kó ditīnnì.

22 Tè í yé̀ bè tu dè kufṣwaá, te bùḡtì í duò,

tè ṣṣ í nyà kukpà̀rìseú kèbotirè.

23 Kè didoò kuò nte ĩnkè,

kè mekpāmbii nkó kupié tu níéé.

24 Kè tè pùtinè muwērímú ke fimmú mecāā,

kè ditāteheù kuó ntè báá na kécómmú.

25 Kè ditāteheù kuó ntè dò: Toò!

Kénkraá ke díetiri kékèè mudoò kó kunú,

nè behāā̀p̀̀nkperíbè péikomè nè mudoò kó ku-
toweku.

26 Fṣṣè kó mecii nhṣ nte kè fetúúfèe pĩnte fe fèti

kécuó nkubakù cā̀nku bíékè ke bo yè tifèti pà̀ntàà?

27 Fṣṣè ṣṣ duó ndinù kè fèe eitàà?

Fṣṣè ṣ nte kè fèe deke yetàrè yómmè ke ceé nfe yĩéntàà?

28 Fè ā̀ yepèrè ĩnkè nke, fè wentí yepèrè yómmè mme,
yepèrè yómmè meè tu fe kó tecēkpetè.

29 Fè ṣ nke mboní kēpaaté fe dii,

fè ṣ mboní dēdētirè nde kēyà fè bo di mù.

30 Fetúúfè bí yò mme yĩ mme,

décirè borè fè ṣ ndé mbo.

40

1 Kè ti Yiè nKuyie nyíé kébéinnè Isəbu ke dò:

2 Fṣ nwèè dó mí muwērímú muməu yiè nnè fṣ ntí
nenni a məke ònti ke bo béi?

Fṣ nwèè séi m mí nKuyie nhònti bo a bo n ténné ti?

3 Kè Isəbu ténné ti Yiè nKuyie nke dò:

4 Mí nwèè í tùòke dèmarè, m bo ténné ònti?
N yóu ke pĩ n nùu ndi.

5 M béimu kuce mèmáà n ténke báá kónté,
m báá yíé kébéi kuce medérímè.

Kuyie nyíé ke bənté dì tancĩnni Isəbu

6 Kè ti Yìè nKuyie nyíé kényúní Isəbu kuyaakù
miéke kóò nàké ke dò:

7 Pĩ nhamáà onitì fǒ,
n yóó da beke tináaànti nti kàa n ténné.

8 A dó n kó tibeénti cace páíí nweà?

A dó mí ntú osĩnwè kàa tu onatàà?

9 A nɔyǒnni mànǹemu mí nKuyie nkperaà?
A bo na képece metamme n kōmaà?

10 Tikpeti nè disānni deè múnke tú a kó tisātàà?
Diyetidieri nè kuwenniku deè múnke tú a kó
diyaàbòràà?

11 A miéke tū mpéike benitibè mediè,
wénté be fenənsĩnfè mèmáà kè bèe kéke.

12 Wénté sifeí yembè kè bèe sĩnné,
pənte benitiyonkuce dimənni dimáà.

13 Wənné be beməu ké bè dàtinné mutáá,
tanné be difǒtìrì miéke dibìnni.

14 De mənni kè n né da sānte,
a namè ke dòò de kó mutəmmú.

Dikondənni kó medonnimè

15 Wénté dikondənni, mí di dòò n da dòò mè,
kè di yo ntimútì fenàáfè kōme.

16 A né wénté muwərímu di mòke mù,
kéyà di pəukǒrè tǐi mēè botí.

17 Kè di yóu kpehni sétiri kó kudəú dōmmè,

kè di kpèrè mambii mpirí ke pirí.

¹⁸ Kè di kũḥ dònne disəwũḥ kó imátidéí,
kè di cĩntíi dò nyimátìkpāntíí.

¹⁹ Mí nKuyie n dḥḥ dè deməu miεke, m mènke né di
ndḥḥ,

mí nwèè di dḥḥ mí di duó ndisiè.

²⁰ Yəṭārè ĩnkè nke di waàmme di diiti
tiwanwantì sḥnti timəu kpèiti dè.

²¹ Di dəu tifāpèùti miεke nke, kukó nkó tipèntì
miεke,

dèè dò nkupúú meniε mborè.

²² Di ḥ ndíéké tifāpèùti déè mme,

kè kukó nkó tipùḥntì di fité.

²³ Bá kè kukó ndó kùu ta kėpíε, di í yĩkù,

kè meniε mpũḥ nke puotì di nùu di mbúútóo.

²⁴ We mbo dáátí ké di wetínko ké di pĩ,

kékeuté di yèi?

Femùḥfè kó medonnimè

²⁵ Bè pĩmmu femùḥfè kuyĩmpiennà?

Dekḥkḥrè bo kũḥ fe nóndenká?

²⁶ A bo tḥnné fekḥtífè femùḥfè yèi?

Dekḥkḥrè bo duute fe baad?

²⁷ Fèè bo da bámmá?

Fèè bo nda náánnè diyḥḥnnà?

²⁸ Fèè bo da dḥúnnè dinùu mari kè dḥ:

M bo ntú a kóo tḥnti n fḥmmu muməu miεka?

²⁹ A bo nfè kpèitinè bè kpèitinèmè tenḥtà?

A bo fè pitínné kàa bí initipòì nfè kpèitinà?

³⁰ Beyĩmpĩmbè bo fè dəu nkénfiitaa?

Bepotambè bo fè posìrì kėfítá?

31 Mεpembii mbo fũũkú fε k̀̀nkàà?

Mεkpāmbii mbo ta fε yuuà?

32 Ń́ó nha ǹ̀utε fε ĩnkε k̀̀nd̀̀o nha fε d̀̀nε dikp̀̀nni,
k̀̀a borε ỳ̀ε nε a bo mbomε!

41

1 We nyεmmε bo ò p̃ k̀̀ò d̀̀ ò bo fε na?

A bo fε ỳ̀mε máà s̀̀nnεmu k̀̀ε kufōwáa n da autε k̀̀a
do.

2 We mbo ỳ̀i o k̃mb̀̀ù dεu kε fε w̃́́nté?

We nnε bo dáátí kε m baao mí nKuyie?

3 We nni mp̃ntε o k̃p̃εε kε ñ d̀̀ nk̀̀ò yietí?

D̀̀ε k̀̀o dim̀̀a bo ketenkε ĩnkε m̃i dε te.

4 N ỳ̀o w̃́́ε k̀̀b́́i nfεm̀̀ùd̃́́fε fenfε kp̃́́i nke,
M mu nnε í ǹ̀kε fε t̀̀òti k̀̀o muw̃́́rímú kp̃́́i,
fε k̀̀nti p̃́́itε ke wennimu.

5 We mbo dátε fε yà̀b̀̀r̀̀i dε ì̀̀kε bíé̀̀kε?

We mbo ta fε ỳ̀i saku?

6 We mbo k̃p̃́́tε fε ǹ̀ù k̀̀o dic̀̀u?

Fεnim̃b̃b̃̃rε f̃́́íkú dε dε dù̀o tik̃mb̀̀ù̀̀ti nti.

7 Kε tid̃̀p̀̀it̀̀i k̀̀o inaú d̀̀kε fε ĩnkε,

ke tau ke d̀̀o mb̀̀ε ti w̃́́nné ke uté.

8 Bá k̀̀u kε k̀̀u k̀̀a nkutεk̀̀u,

muyaá nyí p̃́́nk̀̀u ti cuokε.

9 Kε ti w̃́́ nke taunε tit̃̀b̀̀,

ke p̃́́ ntit̃̀b̀̀ teii bá ke í d̀̀ nk̀̀ena k̃́́yate.

10 Kε fε c̃́́ε mmuh̃́́á nt̃́́t̃́́,

kε fε w̃́́nt̃́́ñ́́ dε nd̀̀o ndiyiε bo ke yetiní,

11 Kε muh̃́́á mm̃́́nní fε ǹ̀ù miεke,

kε ih̃́́áép̃́́m̃́́p̃́́r̃́́i yièní.

12 Kè kuyukú yìèní fè wũḏ,
kè dò ntekũmbotè ɔḏ fānte kè kùù yukú nýiè.

13 Kè fè wei yekũḏ ncóuté,
kè muhãá nyènní fè nùù miεke.

14 Kè muwērímú bo fè fǒníní miεke,
kè wèè fè yà kufḵwaá nhò auté.

15 Kè fè kǎntì wǎ́nnè titɔ̀bè teii,
kè kpeń̀nì bá kè í dò nkénampε.

16 Fè í dé dɛmarè,
dɛmarè báá na kè fè yòkũnnε.

17 Kè fè iténí kufḵwaá mpĩ nyɛdakperè,
ké yè auté kè yè ncokù kè sərì.

18 Kukpà̀rìsèú í fè fũũku,
dikpǎ̀nnì nè disiè mɛè máà ndi.

19 Fè borè timátì dǎ̀nnè timútì nti,
fè borè disə̀wũḏ nè kudə̀ú kùù dùrì dè í cáá.

20 Fè í cokù kupie,
yɛditifǎ̀ntǎ̀rè dò ntimútì nti fè borè.

21 Didùrì í duò fè kǎ̀mbù̀tì,
kè dikpǎ̀nnì fũ̀nte fè ɔ̀ ndi daúmu.

22 Fè pə̀utì cù̀óké sikãũ nsi mɛyóm̃mè kpesi,
kè fè kèté dè ndò mbè dǎ̀tenè dinaakãã.

23 Kè fè do dibinni dì fǎ̀ntemu tekũmbotè kǎ̀mε,
kè kubĩ̀ku nku kùu kutirè kéndò mbè tũ̀o nti-
húũ̀ntì.

24 Kè fè pǎ̀ɛtè dè dèè də̀únko kuhã̀awenniku,
kè difǎ̀tirì cũ̀mpuri dontenè tiyù̀péitì.

25 Kɛtenkè ɪ̀nkè òmò̀ú í fè baké,
bè fè dǎ̀ò nè fè kǎ̀mbù̀ò ndi.

26 Bá dèè deu fè ð nwetóomu,
fèè baké tiwanwantì timəu dikpràà mieke.

42

Isəbu bantémè ò í túmè òmòu

¹ Kè Isəbuu ténne ti Yiè nKuyie nke dò:

² M bantému ke dò nha nə ndeməu,
n yému tìmatì í bomè a yĩékú tì.

³ A naatimu a béimmè ke tú:
Wenninwe de yiè nwèè da sei?

De yiè nyí bantému,

n do náá ntì pèéte tìnti n wērímú, bá n yí yé.

⁴ A do n náámmu ke tú n da kénté,
kàa mòke tìmatì ke bo m beke, kè n tì nda ténne.

⁵ Bè do n nàkému a kpéí,
di mmònni ndi n né da yàmè nè n nònfè.

⁶ Dèè te kè n yie n caàrimè ke dèmmu,
kè n yèmmè cààrè kè n kàri mutáá nnè mutápei nde
ĩnkè.

TI YIE NKUYIE NWETE KE ÍIMME ISƏBU

⁷ Ti Yiè nKuyie nnàkénè Isəbu dìi m̀nni kédeè,
kébéinnè Edifasi Temaə eì kou ke dò: M mieke di
yèmu f́ nnè a népobè bedé, di í nàké n kpéí kè dè
siè n kóo t̀nti Isəbu d̀òmè.

⁸ Di mmònni, di waá nyenaadakè yèyiekè nè
yepedakè yèyiekè, ke s̀nkénè n kóo t̀nti Isəbu ké yè
nni nféuté kétuə. N kóo t̀nti Isəbu n dó wè bo m
bántè di kpéí, bá m báá di d̀ò n do dò nké di d̀òmè.
Di í nàké n kpeti kè dè siè n kóo t̀nti Isəbu d̀òmè.

⁹ Μερὸμμε κὲ Edifasi Temaa εἰ kou nὲ Bididaa Suaa εἰ kou nὲ Sofaa Naamaa εἰ kou bὲ kàtemè kédòò ti Yiè nKuyie mbè nàké tì. Kè ti Yiè nKuyie ncəutè Isəbu báammu.

¹⁰ Isəbu bàntè memme Kuyie nkè kùu wēte kóò cònnè o fōtìrì, kóò tēnnè o kpàtì kè dèe nòó nkuce mèdémè démè.

¹¹ Isəbu tebiì siməu nè o tābè nè o népobè bèè do ò yé nè dimənnì kè bè nkərìní koò dǒú. Kè bè nwē nke yo nho cīètè kè bè ò totírínè o sémmè koò bàà meyi Kuyie nhò bənté mè kpéí. Kè bè nhò pǎā mbá wè mèdítibii mèmáà nè mesəə nkó mumámáá.

¹² Kè ti Yiè nKuyie ndəò Isəbu mesàà nho we yesənye miεε, kè dèe pǣtè ò dèèni yè. Kòo məote ipe tekəupírípítè nè sikəupísìnàà (14000), yòyóbè sikəupísikuò (6000), inààke ìdèí ìdèí tekəupírítè (1000), sǎmmarímúbè tekəupírípítè (10000).

¹³ Ke múnkeε məote ibí benitidaabè bèyiekè, benitipòbè bètǎāti,

¹⁴ kòo yú denitipobire deketirè ke dò: Yemima (dèè tu tenónkpetε), ke yú dedérè ke dò: Kesia (dèè tu kànnédì kó mupóó), ke yú detǎānnè ke dò: Kedenni-Apuki (dèè tu tenənfāntε).

¹⁵ Be kó ketenkè keməu miεε onitipòkù mǒu do í wenni ke tùəke Isəbu kó besapàmbè kè be ciceε bè wēnnè bεmbe nè be tābè ké bè toté bè dò nkétiekε dè.

¹⁶ De kó difənkúò kè Isəbuu səoté kénfòu ke dò yebie ntekòutè nè sipísìnàà (140), keyà o bí nè o yaàbí, nè o yaàbí kó ibí,

¹⁷ ké nyóó kú ke kòté mesàà nke tùəke o yiè.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16